



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Vincentii Lerinensis Galli, Libellus Verè Avreus Adversus profanas Hæreseōn novationes

Vincentius <Lerinensis>

Coloniae, 1652

S. Vincentii Lerinensis Natione Galli Pro Catholicæ fidei antiquitate & universitate, adversus prophanas omnium hæreseon novationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55177)

S. VINCENTII
 LERINENSIS NA-
 TIONE GALLI PRO
 Catholicæ fidei antiquitate &
 universitate, adversus propa-
 nas omnium hæreseon
 novationes.

LIBELLUS.

P R Æ F A T I O.

Dicente scriptura &
 monente, Interroga
 Patres tuos, & di-
 cent tibi: seniores
 tuos, & annuncia-
 bunt tibi. Et iterum:
 verbis sapientium accommoda au-
 rem tuam. Et item: Fili mi, hos ser-
 mones ne obliviscaris, mea autem
 verba custodiant cor tuum. Videtur
 mihi minimo omnium fervorum
 Dei Peregrino, quod res non mi-
 nimæ utilitatis Domino adjuvante
 A futu-

alidissimam
 onso nomis
 versus hanc
 secundis lib
 m à quibus
 recapitulat
 su, prim
 um editi
 Valen-

VIN.

futura sit, si ea quæ fideliter à sanctis Patribus accepi, literis comprehendam. infirmitati certè propriè pernecessaria: quippè cum ad sit promptu, undè imbecillitas memoriæ meæ assidua lectione reparatur. Ad quod me negotium non solum fructus operis, sed etiam consideratio temporis, & oportunitas loci hortatur. Tempus propterea quod cum humana omnia ab eo rapiuntur, & nos ex eo aliquid in invicem rapere debemus, quod in vitam præficiat æternam: præsertim, cum appropinquantis divini iudicii terribilis quædam expectatio auri efflagitet studia religionis: & errorum hæreticorum fraudulentum multum curæ & attentionis indigeat. Locus autem, quod urbium frequentias, turbasque vitantes remotioris villulæ, & in eo secretum monasterii incolamushabitaculum, ubi absque magna distractione fieri possit illud, quod canitur in Psalmis. Vacate & videte, quoniam ego sum Deus.

Deus. Sed & propositi nostri ratio
in id convenit, quippè qui cùm ali-
quandiu variis ac tristibus sæcularis
militiæ, turbinibus volueremur,
tandem nos in portum religio-
nis, cunctis semper fidissimum,
Christo adspirante condidimus: ut
ubi depositis vanitatis ac superbiæ
flatribus, Christianæ humilitatis sa-
crificio placantes Deum, non solum
præsentis vitæ naufragia, sed etiam
futuri sæculi incendia vitare posse-
mus. Sed jam in nomine Domini,
quod instat, aggrediar: ut scilicet à
majoribus tradita, & apud nos de-
posita, relatoris fide potius, quàm
auctoris præsumptione: hac tamen
scribendi lege servata, ut nequa-
quam omnia, sed tantum necessaria
quaque perstringam: neque id or-
nato & exacto, sed facili, communi-
que sermone: ut pleraque significata
potius, quàm explicata videantur.
Scribant ii lautè & accuratè, qui ad
hoc munus, vel ingenii fiducia, vel
officii ratione ducuntur: me verò.

A. 2.

suble-

sublevandæ recordationis, vel potius oblivionis meæ gratia; comminatorium mihi metipsum parasse suffecerit: quod tamen paulatim recolendo quæ didici, emendare & implere quotidie, Domino præstante, contabor. Atqui hoc ipsum idcirco præmonui, ut si forte elapsum nobis in manus sanctorum devenerit, nihil in eo temerè reprehendant, quod adhuc videant promissa emendatione limandum.

Auctoritate sacra Scriptura Ecclesiastica intelligentia addendam auctoritatem, ut Catholica fidei veritas ab hæretica pravitate falsitate discernatur.

CAPUT I.

Sæpè igitur magno studio & summa attentione perquirens à plurimis sanctitate & doctrina præstantibus viris, quonam modo possim certa quadam, & quasi generali ac regulari via, Catholicæ fidei veritatem ab hæreticæ pravitate falsitate

tate discernere, huiusmodi semper
 responsum ab omnibus ferè retuli:
 Quod siue ego, siue quis alius veller
 exurgentium hæreticorum fraudes
 deprehendere, laqueosque vitare, &
 in fide sana: sanus atque integer per-
 manere, duplici modo munire fi-
 dem suam Domino adjuvante de-
 beret. Primo scilicet, divinæ legis
 auctoritate: tum deinde Ecclesiæ
 Catholicæ traditione.

CAPUT II.

HIC forsitan requirat aliquis:
 Cum sit perfectus scripturarum
 canon, sibi que ad omnia satis su-
 perque sufficiat, quid opus est, ut
 ei Ecclesiasticæ intelligentiæ junga-
 tur auctoritas? Quia videlicet scri-
 pturam sacram pro ipsa sua altitu-
 dine non uno, eodemque sensu uni-
 versi accipiunt: sed eju dem eloquia
 aliter atque aliter alius atque alius
 interpretatur: ut penè quot homi-
 nes sunt, tot illic sententiæ erui pos-
 se videantur. Aliter namque illam

Novatianus, aliter Photinus, aliter Sabellius, aliter Donatus exponit aliter Arrius, Eunomius, Macedonius, aliter Apollinaris, Priscillianus, aliter Jovinianus, Pelagius, Celestius. aliter postremo Nestorius. Atque idcirco multum necesse est, propter tantos tam varii erroris anteaetus, ut Propheticae & Apostolicae interpretationis linea secundum Ecclesiastici & Catholici sensus normam dirigatur.

Magnoperè curandum esse, ut id tenemus, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est.

CAPUT III.

In ipsa item Catholica Ecclesia magnoperè curandum est, ut id tenemus, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est, hoc est etenim verè proprieque Catholica cum quod ipsa vis nominis ratioque declarat, quæ omnia verè universaliter comprehendit, sed hoc ita demùm fit: si sequamur Universalem

tatem, antiquitatem, consensionem.
 Sequemur autem Universitatem
 hoc modo si hanc unam fidem ve-
 ram esse fateamur, quam tota per
 orbem terrarum confitetur Ecclesia
 Antiquitatem verò ita; si ab his nul-
 latenus sensibus recedamus, quos
 sanctos Majores ac Patres nostros
 celebrasse manifestum est: consen-
 sionem quoque itidem, si in ipsa ve-
 rustate, omnium, vel certè penè o-
 mnium Sacerdotum pariter & Ma-
 gistrorum definitiones, sententias-
 que lectemur.

CAPUT IV.

Quid igitur faciet Christianus
 Catholicus, si se aliqua Ecclesie
 particula ab universalis fidei com-
 munionem præciderit? Quid utiq; nisi
 ut pestifero corruptoque membro,
 sanitatem universi corporis antepo-
 nat? Quid si novella aliqua contagio
 non jam portiunculam tantum, sed
 totam pariter Ecclesiam commacu-
 lare conetur? Tunc item provide-
 bit, ut antiquitati inhaereat: quæ
 A 4 prorsus

prorsus jam non potest ab ulla no-
vitate fraude seduci; Quid si in
vetustate duorum, aut trium homi-
num, vel certè civitatis unius, aut
etiam provincie alicujus error de-
prehendatur? Tunc omnino cur-
bit, ut paucorum temeritati vel
scitiae, si qua sunt, universaliter
antiquis universalis Ecclesie decre-
ta preponat. Quid si tale aliquid eme-
gat, ubi nihil hujusmodi reperitur.
Tunc operam dabit, ut collatas
inter se Majorum consulat, interro-
getque sententias: eorum duntaxat
qui diversis licet temporibus, & lo-
cis, in unius tamen Ecclesie Catho-
licae communiõne & fide perma-
nentes, magistri probabiles existi-
runt: & quidquid non unus aut duo
tantum, sed omnes pariter uno e-
demque consensu, apertè, frequen-
ter, perseveranter, tenuisse, scripsisse,
docuisse cognoverit, id sibi quoque
intelligat absque ulla dubitatione
credendum. Sed ut planiora fiant
quae dicimus, exemplis singulis
illustranda

Illustranda sunt, & paulo uberius
exaggeranda: ne immodicæ brevi-
tatis studio rerum pondera oratio-
nis celeritate rapiantur.

CAPUT V.

Tempore Donati à quo Dona-
tista, cum sese multa pars Africa
in erroris sui furias præcipitaret,
cumque immemor nominis, reli-
gionis, professionis, unius homi-
nis sacrilegam temeritatem Ecclesiæ
Christi præponeret, tunc quicun-
que per Africam constituit profano
schismate detestato universis mun-
di Ecclesiis associati sunt, soli ex il-
lis omnibus intra sacraria Catholicæ
fidei salvi esse potuerunt: egregiam
profectò relinquentes posteris for-
mam, quemadmodum scilicet &
deinceps, bono more, unius aut cer-
tè paucorum vesaniæ univer-
sorum sanitas antefer-
retur.

*Novelli dogmatis inductione quantum
invehatur calamitatis. Arrianorum
perfidiae exemplo monstratur.*

CAPUT VI.

Item, quando Arrianorum ve-
nenum, non jam portiuncula
quandam, sed pene orbem totum
contaminaverat, adeo, ut prop-
ter cunctis Latini sermonis Episcopis
partim vi, partim fraude deceptis
caligo quaedam mentibus offunde-
retur, quidnam potissimum in tanta
rerum confusione sequendum fore
ret; tunc quisquis vetus Christi ama-
tor & cultor exstitit, antiquam
novellae perfidiae praeferebat, nihil
contagii ipsius peste maculatus est.
Cujus quidem temporis periculo satis
superque monstratum est, quantum
invehatur calamitatis, novelli dog-
matis inductione. Tunc siquidem
non solum parvae res, sed etiam ma-
ximae labefactatae sunt. Nec enim
tantum affinitates, cognationes, &
amicitiae, domus, verum etiam Ur-
bes,

bes, populi, provinciæ, nationes, u-
 niversum postremo Romanum im-
 perium funditus concussum & e-
 motum est. Namque cum prophana
 ipsa Arrianorum novitas, velut
 quædam Bellona atq; Furia, capto
 prius omnium imperatore, cun-
 cta deinde palatii culmina legi-
 bus novis subjugasset, nequaquam
 deinceps destitit universa miscere
 atque vexare: privata ac publica, sa-
 cra prophanaque omnia, nullum
 boni & veri genere discrimen, sed
 quoscunque collibuisse, tanquam
 de loco superiore percutere. Tunc
 temeratae conjuges, depopulatae vi-
 duæ, prophanatae virgines, monaste-
 ria demolita, disturbati Clerici, ver-
 berati Levitæ, acti in exilium sacer-
 dotes; oppleta Sanctis, ergastula,
 carceres, metalla quorum pars
 maxima interdictis urbibus protru-
 si atque extorres, inter deserta, spe-
 luncas, feras, saxa; nuditate, fame,
 siti affecti contriti & tabefacti sunt.
 Atqui hæc omnia nunquid ullam
 A. 6. aliam.

aliam ob causam, nisi utique dum
 pro cœlesti dogmate humana
 perditiones introducuntur: dum
 benè fundata antiquitas scelestâ
 vitate subruitur: dum superiorum
 instituta violantur; dum rescinduntur
 scita Patrum; dum convelluntur
 definita majorum: dum sese in
 sectatâ atque incorruptâ vetustatis
 castissimos limites profanæ ac novellæ
 curiositatis libido non continet?

*Quod fidem Confessorum & Martyrum
 denegare non possumus, quarum
 victorias predicamus: & à quibus
 non partis, sed universitatis suscepta
 est defensio.*

CAPUT VII.

Sed forsitan odio novitatis, & amore
 vetustatis hæc fingimus.
 Quisquis hoc æstimat, beato saltem
 credat Ambrosio, qui in secundo
 ad Imperatorem Gratianum libro,
 acerbitatem temporis ipse deplorans,
 ait: Sed jam satis, inquit, omnipotens

nipotens Deus nostro exitio, nostroque sanguine Confessorum necesse, exilia sacerdotum, & nephastantæ impietatis eluimus. Satis claruit, eos qui violaverunt fidem, tutos esse non posse. Item in tertio ejusdem operis libro. Servemus igitur, inquit, præcepta majorum, ne hæreditaria signacula ausi rudi temeritate violemus. Librum signatum illum Propheticum, non Seniores, non Potestates, non Angeli, non Archangeli aperire ausi sunt: soli Christo explanandi ejus prærogativa servata est. Librum sacerdotalem quis nostrum resignare audeat, signatum à Confessoribus, & multorum jam martyrio consecratum? Quem qui resignare coacti sunt, postea tamen damnata fraude signarunt: qui violare non ausi sunt Confessores & Martyres extiterunt. Quomodo fidem eorum possumus denegare, quorum victoriam prædicamus? Prædicamus, inquam, ô venerande Ambrosi,

broſi, prædicamus planè, laudantef-
que miramur. Nam quis ille tam de-
mens eſt, qui eos, etſi adſequi non
valeat, non exoptet ſequi? quæ
defenſione fidei Majorum nulla vi
depulſit? non minæ, non blandimen-
ta, non vita, non mors, non palæ-
tium, non ſatellites, non imperator,
non imperium, non homines, non
dæmones: Quos, inquam, pro re-
ligioſæ Vetuſtatis tenacitate tanto
munere Dominus dignos iudicavit,
ut per eos proſtratas repararet Ec-
cleſias, exſtinctos ſpirituales populos
vivificaret, dejectas ſacerdotum co-
ronas reponeret, nefarias illas no-
vellæ impietatis non literas, ſed li-
turas, infuſo cœlitus Episcopis fidei
ſolum lachrymarum fonte, deleret
universum poſtremo jam penè mû-
dum ſæva repentinæ hæreſeos tem-
peſtate percuſſum, ad antiquam ſi-
dem à novella perfidia ad antiquam
ſanitatem, à novitatis veſania: ad
antiquam lucem, à novitatis cæci-
tate revocaret.

CAPUT

CAPUT VIII.

¶ Sed in hac divina quadam confessionum virtute, illud id etiam est nobis vel maximè considerandum, quod tunc apud ipsam Ecclesiae vetustatem non parvis alicujus: Sed universitatis ab iis est suscepta defensio, neque enim fas erat, ut tanti ac tales viri unius, ac duorum hominum errabundas, sibi que ipsis contrarias suspiciones tam magno molimine adfererent: aut verò pro alicujus provinciolarum temeraria quadam conspiratione certarent: sed omnium sanctae Ecclesiae sacerdotum Apostolicae & Catholicae veritatis decreta & definita sectantes, maluerunt semetipsos, quam vestrae universitatis fidem prodere. Unde & ad tantam gloriam pervenire meruerunt, ut non solum confessores, verum etiam confessorum principes jure meritoque habeantur. Magnam hoc igitur eorundem beatorum, exemplum, planeque Catholicis

cis indefessa meditatione recolendum: qui in modum septemplantium candelabri, septena sancti Spiritus luce radiantes, clarissimam postterit formulam permenstrarunt, quoniam modo deinceps per singulaqueque errorum vaniloquia, sacrata vetustatis auctoritate profana novitatis conteratur audacia.

Quo quisque religiosior est, promptius novellis ad inventionibus contrahit, unde magno studio Stephanus Papa resistit iterationi baptismatis.

CAPUT IX.

Neq; hoc sanè novum: siquidem mos iste semper in Ecclesia viguit, ut quo quisque floretet religiosior, eo promptius novellis ad inventionibus contraheret. Exemplis talibus plena sunt omnia. Sed ne longum fiat, unum aliquod & hoc ab Apostolica potissimum sede sumemus: ut omnes luce clarius videant, beatorum Apostolorum beatorum

ta successio, quanta vi semper, quanto studio, quanta contentione defendit susceptę semel religionis integritatem. Quondam igitur venerabilis memorię Agrippinus. Carthaginiensis Episcopus. primus omnium mortalium contra divinum canonem contra sensum omnium sacerdotum, contra morem ac instituta majorum rebaptizandum esse censebat. Quę pręsumptio tantum mali invexit, ut non solum hæreticis omnibus formam sacrilegii, sed etiam quibusdam Catholicis occasionem prębuerit erroris. Cũ ergo undique ad novitatem rei cuncti reclamarent, atque omnes quaquaversum sacerdotes pro suo quisque studio retinerentur, tunc beatę memorię Papa Stephanus, Apostolicę sedis Antistes, cum cæteris quidem collegis suis, sed tamen prę cæteris restitit: dignum, ut opinor existimans, si reliquos omnes tantum fidei devotione vinceret, quantum loci auctoritate superabat. Denique

nique in Epistola, quæ tunc ad A-
phricam missa est, idem his ve-
bis sanxit; nihil novandum nisi
quod traditum est. Intelligebat et-
nim vir sanctus, & prudens, nihil
aliud rationem pietatis admittentem,
nisi ut omnia, quæ fide à Patribus
suscepta forent eadem fide filijs con-
signarentur: nosq; religionem, non
qua vellemus ducere, sed potius, quæ
illa duceret, sequi oportere: idcirco
esse proprium Christianæ modestiæ
& parvitas non sua posteris tradi-
re, sed à Maioribus accepta servare.
Quis ergò tunc universi negotii cari-
tus? quis utique, nisi usus atus & ho-
litus? Retenta est scilicet Antiquitas
explosa Novitas.

CAPUT X.

Sed fortè tunc ipsi novitiæ ad-
ventioni patrocinia defuerunt.
Imò verò tanta vis ingenii adhibuit
tanta eloquentiæ flumina, tantus
adsertorum numerus, tanta veri-
tatis militudo, tanta divinæ legis oraculo

la, sed planè novo ac malo more intel-
 lecta; ut mihi omnis ista conspi-
 ratio nullo modo destrui potuisse
 videatur, nisi solam tanti molimi-
 nis causam ipsa illa suscepta, ipsa de-
 fensa, ipsa laudata novitatis profes-
 sio destituisset. Postremò ipsius A fri-
 cani Consilii sive decreti quæ vires?
 donante Deo, nullæ: sed universa,
 tanquam somnia, tanquam fabulæ,
 tanquam superflua, abolita, anti-
 quata, calcata sunt.

*Hæretici, ut filii Cham libenter erra-
 tum sancti viri produnt, & veteris
 cuiuspiam viri scripta paulò invo-
 lutus edita pro se citant.*

CAPUT XI.

ET ò rerum mira conversio, Au-
 ctiores ejusdem opinionis, Ca-
 tholici: confectatores verò hæretici
 judicantur. Absolvuntur magistri,
 condemnantur discipuli, conscri-
 ptores librorum filii regni erunt,
 assertores verò gehenna suscipiet.
 Nam quis illud sanctorum omnium
 & Epi-

& Episcoporum, & Martyrum
men, beatissimum Cyprianum, cum
cæteris collegis suis in æternum
bitet regnaturum esse cum Christo.
Aut quis contrà tam sacrilegus, quod
Donatistas & cæteras pestes, quæ
illius auctoritate consilii rebaptizati
re se jactitant, in sempiternum
get arduos esse cum diabolo? Quod
quidem mihi divinitus videtur pro
mulgatum esse judicium, propter
eorum maximè fraudulentiam, quæ
cum sub alieno nomine hæresim
concinnare machinentur, capta
plerumque veteris cujuscumque
scripta paulò involutiùs edita, quæ
pro ipsa sui obscuritate dogmata
quasi congruant: ut illud; nescio
quid, quodcunque proferunt, neque
primi, neque soli sentire videntur.
Quorum, ego nequitiam duplici
dio dignam judico; vel eo, quod hæ-
rescos venenum propinare aliis nos
pertimescunt: vel eo etiam, quod
sancti cujusque viti memoriam ratio
quàm sopitos jam cineres propina-

nam manu ventilant; & quæ silentio
 sepeliri oportebat, rediviua opinio-
 ne diffamant: sequentes omninò
 vestigia auctoris sui Cham, qui nu-
 ditatem venerandi Noë, non modò
 operire neglexit, verùm quoque ir-
 ridendam cæteris enuntiavit. Unde
 tantam laxæ pietatis meruit offen-
 sam, ut etiam posteri ipsius, peccati
 sui maledictis obligarentur: beatis
 illis fratribus, longèque dissimilibus,
 qui nuditatem ipsam reverendi pa-
 tris, neque suis temerare oculis, ne-
 que alienis patere voluerunt, sed
 averfi, ut scribitur, texerunt eum:
 quod est erratum sancti viri nec ad-
 probasse, nec prodidisse: atque id-
 circo beata in posteros benedictio-
 ne donati sunt. Sed ad propo-
 situm redeamus.

Expo-

Exponitur locus Pauli: Licet nos, Angelus de caelo evangelizet vobis, praeterquam quod Evangelizavimus vobis, anathema sit.

CAPUT XII.

Magno igitur metu nobis ^{metu} ^{ta} fidei, ac temerata religionis ^{piaculum} ^{per} ^{timescendum} est, quo nos non solum constitutione Ecclesiastica disciplina, sed etiam censura Apostolica deterrer a ^{ritatis} ^{Scitum} ^{erenim} ^{cunctis} ^{et} ^{quam} ^{graviter,} ^{quam} ^{severe,} ^{quae} ^{vehementer} ^{invehatur} ^{in.} ^{quodam} ^{modo} ^{beatus} ^{Apostolus} ^{Paulus,} ^{quoniam} ^{levitate} ^{nimum} ^{cito} ^{translati} ^{locum} ^{erant} ^{ab} ^{eo,} ^{qui} ^{eos} ^{vocaverat} ⁱⁿ ^{gratiam} ^{Christi} ⁱⁿ ^{aliud} ^{Evangelium} ^{quod} ^{non} ^{est} ^{aliud:} ^{qui} ^{coacer-} ^{varant} ^{sibi} ^{magistros} ^{ad} ^{sua} ^{deser-} ^{ventes,} ^{conversi} ^{verò} ^{ad} ^{fal-} ^{las:} ^{habentes} ^{damnationem,} ^{quod} ^{primam} ^{fidem} ^{irritam} ^{fecissent.}
 Quos deceperant ita, de quibus ad
 Roma

Romanos fratres scribit idem Apo-
stolus. Rogo autem vos fratres, ut
observetis eos, qui dissensiones &
offendicula præter doctrinam, quam
ipsi didicistis, faciunt, & declinate ab
illis, huiusmodi enim Christo Do-
mino non serviunt, sed suo ventri:
& per dulces sermones & benedi-
ctiones seducunt corda innocen-
tium. Qui intrant per domos & car-
pivas ducunt mulierculas oneratas
peccatis, quæ ducuntur variis desi-
deriis: semper discentes, & ad scien-
tiam veritatis nunquam pervenien-
tes. Vaniloqui & seductores, qui u-
niversas domos subvertunt, docen-
tes, quæ non oportet, turpis lucrif-
ragia. Homines corrupti mente, re-
probi circa fidem: superbi, & nihil
scientes: sed languentes circa qua-
estiones & pugnas verborum, qui ve-
ritate privati sunt, existimantes que-
stum esse pietatem: simul autem &
otiosi, discunt circumire domos, nõ
solum autem otiosi, sed & verbosi,
& curiosi, loquentes quæ non oportet.

tet. Qui bonam conscientiam repe-
 lentes, circa fidem naufragaverunt.
 Quorum profana vaniloquia ma-
 tum proficiunt ad impietatem, et
 sermo eorum ut cancer serpit. Pe-
 autem, quod de iis item scribitur.
 Sed ultrà non proficiunt: insipientia
 enim eorum manifesta erit om-
 nibus, sicut illorum fuit. Cùm
 gò tales quidem circumeuntes pro-
 vincias & civitates, atque erro-
 venalicios circumferendo etiam ad
 Galatas devenissent: cumque his ad-
 ditis Galatæ, nausea quadam ver-
 tatis adfecti, Apostolicæ Catholice
 cæque doctrinæ manna revomere
 tes, hæreticæ novitatis sordibus oc-
 lectarentur, ita sese Apostolicæ po-
 testatis exercuit auctoritas, ut sum-
 ma cum severitate decerneret: Sed
 licet aut nos, inquit, aut Angeli
 de cælo evangelizet vobis, præter
 quam quod evangelizavimus; tale
 thema sit Quid est quod ait. Sed
 cet nos? Cur non potius, sed
 ego? Hoc est, etiam si Petrus, etiam
 Andreas

Andreas, etiam si Joannes, etiam si
 postremo omnis Apostolorum cho-
 rus evangelizet vobis, praeterquam
 quod evangelizavimus, anathema
 sit. Tremenda districtio: propter ad-
 herendam primae fidei tenacitatem,
 nec sibi, nec caeteris coapostolis pe-
 percisse: Parum est, etiam si Ange-
 lus, inquit de caelo evangelizet vo-
 bis, praeterquam quod evangeliza-
 vimus; anathema sit. Non suffe-
 rat ad custodiam traditae semel fidei,
 humanae conditionis commemo-
 rante naturam, nisi Angelicam quo-
 que excellentiam comprehendisset.
 Licet nos, inquit, aut Angelus de
 caelo. Non quia sancti, caelestesque
 Angeli peccare jam possint, sed hoc
 est, quod dicit. Si etiam, inquit, fiat,
 quod non potest fieri; quisquis ille
 traditam semel fidem mutare
 tentaverit: anathema
 sit.

B

CAPUT

CAPUT XIII.

Sed hæc forsitan perfunctorie pro-
 locutus est, & humano potius
 fudit impetu, quàm divina ratione
 decrevit. Absit, sequitur enim
 hoc ipsum ingenti molimine iustitiae
 insinuationis inculcat: Sicut pro-
 diximus, inquit, & nunc iterum
 dico: Si quis vobis evangelizaverit
 præterquam quod accepistis: anathema
 sit. Non dixit: Si quis vobis
 adnunciaverit: præterquam quod
 accepistis, benedictus sit, laudatus
 recipiatur: sed anathema sit, inquit
 id est separatus, segregatus, excludendus
 ne unius ovium dirum contagium
 noxium gregem Christi venenosa
 permixtione contamine. Sed hoc
 tan Galatis ista tantum præcepta
 sunt. Ergo & ista solis Galatis im-
 posita sunt, quæ in ejusdem Epistolæ
 sequentibus commemorantur: quæ
 lia sunt hæc: Si vivimus spiritu
 ritu & ambulemus Non efficiamus
 inanis gloriæ cupidi, invicem pro-
 vocantes, invicem invidentes. Ergo alio-
 reliqua
 omnibu
 stat, ut si
 ita etiam
 omnes p
 ET sic
 prov
 cem, it
 quod Ec
 que evan
 an tunc
 ciallet, p
 rum sue
 am nor
 item ibi
 bulate,
 perficiet
 modo v
 si impin
 ra crede
 sicut hæc
 da sunt,
 mutand
 aratibus
 ergo alio

reliqua. Quod si absurdum est, & omnibus ex æquo imperata sunt; stat, ut sicut hæc morum mandata, ita etiam illa, quæ de fide cauta sunt, omnes pari modo comprehendat.

CAPUT XIV.

ET sicut nemini licet invicem provocare, aut invidere invicem, ita nemini liceat præter id, quod Ecclesia Catholica usquequaque evangelizat, accipere. Aut forsitan tunc jubebatur, si quis adnuntiasset, præterquam quod adnuntiatum fuerat, anathemari: nunc verò jam non jubetur. Ergò & illud quod ait: Dico autem spiritu ambulante, & desiderium carnis non perficietis, tunc tantum jubebatur, modo verò jam non jubetur. Quod si impium pariter & perniciosum est ita credere necesse id sequitur, ut; sicut hæc cunctis ætatibus observanda sunt, ita illa quoque, quæ de non mutanda fide sancita sunt, cunctis ætatibus imperata sint. Adnunciare ergo aliquid Christianis Catholicis,

B 2

præter

præter id quod acceperunt, nunquam licuit, nusquam licet, nunquam licebit: & anathemate qui adnuncient aliquid, præterquam quod semel acceptum est nunquam non oportuit, nusquam non oportet, nusquam non oportebit. Cum ita sint, estne aliquis vel tantæ audaciæ, qui præter id quod ab Ecclesia adnunciatum est, adnunciet: vel tantæ levitatis, qui præter id quod ab Ecclesia accepit, accipiat. Clamet, & repetendo clamet, & clamet, & ubique per terras suas clamet ille, ille vasa electorum, ille magister gentium, ille Astolorum tuba, ille terrarum prætor, ille cælorum conscius, ut si quis novum dogma adnunciaverit, anathematizetur. Et contra reclamantur hæc quædam & cyniphes, & morituræ, quales sunt Pelagianus hoc Catholicis: Nobis, inquit, in scripturis, nobis principibus, nobis expositoribus damnate, quæ tenetis, tenete quæ damnabatis, & antiqua

antiquam fidem, paterna instituta,
Majorum deposita & recipite, qua
nam illa tandem? Horreo dicere:
sunt enim tam superba, ut mihi non
modo adfirmari, sed ne refelli qui-
dem sine aliquo piaculo posse vide-
antur.

*Ex Deut. 13. cap. Docet cur per sæpè di-
vinitus sinantur magni viri rerum
novarum in Ecclesia fieri auctores.*

CAPUT XV.

Sed dicit aliquis. Cur ergò per sæ-
pè divinitus sinantur excellen-
tes quædam personæ in Ecclesia
constitutæ res novas Catholicis ad-
nunciare? Recta interrogatio, &
digna quæ diligentius atque uberius
pertractetur: cui tamen non inge-
nio proprio, sed divinæ legis au-
dioritate Ecclesiastici magistri docu-
mento satis faciendum est. Audia-
mus ergo sanctum Moysen, & ipse
nos doceat; cur docti viri, & qui
propter scientiæ gratiam ab Apo-
stolo etiam Prophetæ nuncupantur.

B 1

profer-

proferre interdum permittantur
 nova dogmata, quæ vetus Testamen-
 tum allegorico sermone Deos alios
 nos appellare consuevit, eo quod
 scilicet ab hæreticis ipsorum opinio-
 nes, sicut à gentilibus dii sui obla-
 ventur. Scribit ergo in Deuterono-
 mio B. Moyses: Si Surrexerit, in-
 quit, in medio tui Propheta, aut
 somnium se vidisse dicat: id est Ma-
 gister in Ecclesia constitutus, quæ
 discipuli, vel auditores sui ex
 qua revelatione docere arbitrentur.
 Quid deinde? Et prædixerit, inquit,
 signum atque portentum, & even-
 rit, quod locutus est Magnus pro-
 pheta, nescio quis significatur Mag-
 ster, & tantæ scientiæ qui sectator-
 bus propriis non solum quæ huma-
 na sunt nosse, verum etiam quæ se-
 præ hominem sunt prænoscere pos-
 se videatur. quales fere discipuli
 jactitant fuisse Valentinum, Doct-
 tum, Photinum, Apollinarem, caro-
 rosque ejusmodi. Quid postea? Et
 dixerit, inquit, tibi; eamus & sequa-
 mur

C
 mur De
 serviam
 nisi erro
 bas, id
 viamus
 quamur
 Non au
 illius, au
 te, à D
 quod à
 Quia, i
 Dens v
 ligatis e
 in toto
 aperta
 na pro
 rum m
 mata p
 vos, in
 Et prof
 ille, que
 phetar
 rem &
 quem s
 compl
 xios lu

mur Deos alienos, quos ignoras, & serviamus eis. Qui sunt Dii alieni, nisi errores extranei; quos ignorabas, id est novi & inauditi? Et serviamus eis, id est, credamus eis, sequamur eos. Quid ad extremum? Non audies, inquit, verba Prophetæ illius, aut somniatoris. Et, quare, orote, à DEO non prohibetur doceri, quod à DEO prohibetur audiri? Quia, inquit, tentat vos Dominus Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis eum an non, in toto corde, & in toto anima vestra. Luce clarius aperta causa est, cur interdum divina providentia quosdam Ecclesiarum magistros, nova quædam dogmata prædicare patiatur: Ut tentet vos, inquit, Dominus Deus vester. Et profectò magna tentatio est, cum ille, quem tu Prophetam, quem Prophetarum discipulum, quem doctorem & adsertorem veritatis putes, quem summa veneratione & amore complexus sis, is subito latenter noxios subinducat errores: quos nec

cito deprehendere valeas, dum a
tiqui magisterii ducis præjudicium
nec facile damnare fas ducis, dum
magistri veteris impeditis affectu.

*Illud Moysi: Tentat vos Dominus, quod
ligatis eum; declarat exemplis
istorii, Photini, & Apollinaris
non parvæ tentationi Catholicis
stiterunt.*

CAPUT XVI.

Hic forsitan efflagitet aliquis,
ea quæ sancti Moysi verbis
serta sunt, Ecclesiasticis aliquibus
demonstretur exemplis. Aqua
postulatio, nec diu differenda. Ne
ut à proximis, & manifestis in
piam, qualem fuisse nuper tenta
tionem putamus, cum infelix
Nestorius subitò ex ove conversus
in lupum, gregem Christi lacerare
cœpisset; cum eum hi ipsi qui colu
bantur, ex magna adhuc parte
veim crederent, ideoque moribus
ejus magis paterent. Nam quis eum
facile

facile errare arbitraretur, quem tanto imperii iudicio electum, tanto sacerdotum studio persecutum videret? qui cum magno sanctorum amore, summo populi favore celebraretur quotidie palam divina tractabat eloquia, & noxios quoque Judæorum & gentilium confutabat errores. Quo tandem isto modo non cuius fidem faceret, se recta docere, recta prædicare, recta sentire? Qui ut uni hæresi suæ aditum patefaceret, cunctarum hæreseon blasphemias insectabatur. Sed hoc erat illud, quod Moyses ait: Tentat vos Dominus Deus vester, si diligatis eum, an non. Et ut Nestorium prætereamus, in quo plus semper admirationis, quam utilitatis; plus famæ quam experientiæ fuit, quem opinione vulgi aliquamdiu magnum humana magis fecerat gratia, quam divina: eos potius commemoramus, qui multis profectibus multaque industria præditi, non parvæ tentationi Catholicis hominibus

nibus exstiterunt: velut apud Pa-
 nonias majorum memoria Photi-
 nus. Ecclesiam Sirmitanam ce-
 tasse memoratur, Vbi cum magno
 omnium favore in sacerdotium tran-
 sisset adscitus, & aliquandiu tanquam
 Catholicus administraret: subito
 sicut malus ille Propheta, aut for-
 niator, quem Moyses significat, con-
 ditam sibi plebem Dei persuadere
 cepit, ut sequeretur deos alienos,
 id est, errores extraneos; quos ante
 nesciebat. Sed hoc visitatum: illud
 verò perniciosum, quod ad tantum
 nefas non mediocribus adminiculis
 utebatur. Nam erat & ingenij viri-
 bus valens, & doctrinæ opibus ex-
 cellens & eloquio præpotens: qui
 graviter disputaret & scriberet: quod
 monumentis librorum suorum ma-
 nifestatur, quos idem partim Græco
 partim Latino sermone composuit.
 Sed bene, quod commissa ipsi ore
 Christi multum pro Catholica fide
 vigilantes, & cautæ, cito ad promo-
 nendum

nentis Moyſi eloquia respexerunt,
 & Prophetæ atque paſtoris ſui licet
 admirarentur eloquentiam, tenta-
 tionem tamen non ignorarunt.
 nam quem antea quaſi arietem gre-
 gis ſequebantur, eundem deinceps
 veluti lupum fugere ceperunt. Ne-
 que ſolum Photini, ſed etiam A-
 pollinaris exemplo iſtius Eccleſia-
 ſtica tentationis periculum diſci-
 mus, & ſimul ad obſervandæ dili-
 gentius fidei cuſtodiam commone-
 mur. Etenim ipſe auditoribus ſuis
 magnos actus, & magnas genera-
 vit anguſtias: quippe cum eos huc
 Eccleſiæ traheret auctoritas, huc
 magiſtri retraheret conſuetudo: ſic
 inter utraque nutabundi & fluctu-
 antes, quid potius ſibi ſeligendum
 foret, non expendunt. Sed forſi-
 tan ejuſmodi ille vir erat, qui di-
 gnus eſſet facile contemni. Imò ve-
 ro tantus ac talis, cui nimium cito
 in plurimis crederetur. Nam quid
 illo præſtantius acumine, exercita-
 tione, doctrina? quàm multas ille

hæreses multis voluminibus oppre-
 serit, quot inimicos fidei confuta-
 verit errores, indicio est opus illud
 triginta non minus librorum no-
 bilissimum ac maximum, quo
 sanas Porphyrii calumnias magno
 probationum mole confudit. Le-
 gum est universa ipsius opera com-
 memorare, quibus profecto san-
 tis aedificatoribus Ecclesiæ pare-
 se potuisset, nisi prophana illa hæ-
 reticæ curiositatis libidine, novum
 nescio quid invenisset, quo con-
 ctos labores suos velut cujusdam
 præ admixtione fœdaret, & doctri-
 na ejus non tam aedificatio, quam
 tentatio potius Ecclesiastica diceretur.
 Hic à me forsitan deponatur
 ut horum quos supra commemo-
 ravi, hæreses exponam: Nestorii
 scilicet, Apollinaris, & Photini. Hoc
 quidem ad rem; de qua nunc agi-
 mus non attinet: propositum etenim
 nobis est, non singulorum erro-
 res persequi, sed paucorum exem-
 pla proferre, quibus evidenter ac-
 peripi

perspicuè demonstro, ut illud quòd
 Moyses ait : Quia scilicet, si quando
 Ecclesiasticus aliquis magister, &
 ipse interpretandis Prophetarum
 mysteriis Propheta, novi quiddam
 in Ecclesiam Dei tentet inducere, ad
 tentationem id nostram fieri pro-
 videntia divina patiatur.

*Quid sentiant memorati heretici Ne-
 storius, Photinus & Apollinaris.*

CAPUT XVII.

UT ILLI igitur fuerit in excursu,
 quid supra memorati hæretici
 sentiant, breviter exponere, id est,
 Photinus, Apollinaris, Nestorius.
 Photini ergo facta hæc est: Dicit
 DEUM singulum esse, & solitarium,
 & more Judaico confitendum: Tri-
 nitatis, plenitudinem negat neque
 ullam DEI Verbi aut ullam Spiri-
 tus sancti putat esse personam Chri-
 stum verò, hominem tantummo-
 do solitarium adserit, cui princi-
 pium adscribit ex MARIA, & hoc
 omnibus modis dogmatizat, solam

nos personam Dei Patris, & solum
 Christum hominem colere debere.
 Hæc ergo Photinus; Apollinaris ve-
 rò in unitatem quidem Trinitatis
 quasi consentire se jactat, & hoc
 ipsum plena fidei sanitate: sed in Do-
 mini Incarnatione aperta professio-
 ne Blasphematur. Dicit enim in ipsa
 Salvatoris nostri carne aut animam
 humanam penitus non fuisse, aut
 aut certe talem fuisse, cui mens &
 ratio non esset. Sed & ipsam Do-
 mini carnem, non de sanctæ virgi-
 nis MARIE carne susceptam, sed
 de cælo in virginem descendisse di-
 cebat: eamque mirabundus semper
 & dubius, modò cœternam Deo
 verbo, modò de verbi divinitate si-
 ta prædicabat. Nolebat enim in
 Christo esse duas substantias unam
 divinam alteram humanam: unam
 ex patre, alteram ex matre: sed ipsam
 verbi naturam putabat esse disci-
 sam: quasi aliud ejus permaneret in
 Deo; aliud verò versum fuisset in
 carnem: ut cum veritas dicat ex
 duabus

duabus substantiis unum esse Chri-
 stum ille contrarius veritati, ex una
 Christi divinitate duas asserat esse
 substantias. Hæc itaque Apollinaris.
 Nestorius autem e contrario? Apolli-
 nari morbo, dum se duas in Christo
 substantias distinguere simulat, duas
 introducit repente personas: & in-
 audito scelere duos vult esse filios
 Dei, duos Christos unum Deum, al-
 terum hominem: unum qui ex pa-
 tre, alterum qui sit generatus ex
 matre. Atque ideò asserit sanctam
 MARIAM non theotocon, sed chri-
 stotocon, esse dicendam: quia scili-
 cet ex ea non ille Christus qui Deus,
 sed ille qui erat homo, sit natus.
 Quod si quis eum putat in literis suis
 unum Christum dicere, & unam
 Christi prædicare personam, non
 temerè credat. Aut enim istud fal-
 lendi arte machinatus est, ut per bo-
 na facilius suaderet & mala: sicut ait
 Apostolus: Per bonum mihi opera-
 tus est mortem. Aut ergo ut dixi-
 mus, fraudulentia causa quibusdara
 in

in locis scriptorum suorum unum
Christum, & unam Christi perso-
nam credere se jactitat: aut certe
post partum jam virginis, ita in
num Christum duas perhibet con-
venisse personas, ut tamen conce-
ptus seu partus virginis tempore,
aliquanto postea, duos Christos
se contendat. Et cum scilicet Chri-
stus homo communis primum &
solitarius natus sit, & necdum Dei
Verbi personę unitate sociatus, post-
ea in eum adsumptis Verbi perso-
na descenderit: & licet nunc in Dei
gloria maneat adsumptus aliquan-
diu, tamen nihil inter illum & ceteros
homines interfuisse videatur.

*Quid contra predictas hereses de Deo
& Salvatore nostro Catholice sen-
tiant Ecclesia.*

CAPUT XVIII.

HÆc ergo Nestorius, Apollina-
ris, Photinus adversus Catho-
licam fidem rabidi canes latrant
Photi.

Phorinus, Trinitatem non confi-
tendo: Apollinaris, convertibilem
Verbi dicendo naturam, & duas in
Christo substantias non confiten-
do: & aut totam Christi animam,
aut certè mentem atque rationem
in anima denegando, & adserendo
pro sensu mentis fuisse DEI Ver-
bum: Nestorius duos Christos, aut
semper esse, aut aliquamdiu fuisse
adseverando. Ecclesia verò Catho-
lica, & de Deo, & de Salvatore no-
stro recta sentiens, nec in Trinita-
tis mysterium, nec in CHRISTI in-
carnationem blasphematur: nam &
unam divinitatem in Trinitatis ple-
nitudine, & Trinitatis æqualita-
tem in una atque eadem majestate
veneratur, & unum CHRISTUM JE-
SUM non duos eundemque Deum
pariter atque hominem confitetur.
Unam quidem in eo personam, sed
duas substantias: duas substantias,
sed unam credit esse personam:
duas substantias, quia mutabile non
est Verbum Dei; ut ipsum vertere-
tur

tur in carnem: unam personam ne duos profitendo filios, quaternitatem videatur colere, non Trinitatem.

CAPUT. XIX.

Sed operæ precium est, ut id ipsum etiam atque etiam distinctius, & expressius enucleamus. In Deo una substantia sed tres personæ; in Christo duæ substantiæ, sed una persona. In Trinitate alius atque alius, non aliud atque aliud; In Salvatore aliud atque aliud, non alius atque alius. Quomodo in trinitate alius, atque alius, non aliud atque aliud? Quia scilicet alia est persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti: sed tamen Patris & Filij, & Spiritus sancti: non alia & alia, sed una eademque natura. Quomodo in Salvatore aliud atque aliud, non alius atque alius? Quia videlicet altera substantia divinitatis, altera humanitatis: sed tamen deitas & humanitas non alter & alter, sed unus idemque Christus, unus idemque filius Dei, & unius eius.

eiusdemque Christi & filij Dei & u-
na eademque persona. Sicut in ho-
mine aliud caro. & aliud anima: sed
unus idemque homo anima & caro
in Petro & Paulo aliud anima. aliud
caro: nec tamen duo, Petri. caro &
anima: aut alter Paulus anima, &
alter caro: sed unus idemque Petrus
unus idemque Paulus, ex duplici di-
versaque subsistens animi corporisq;
natura. Ita igitur in uno eodemque
Christo duæ substantiæ sunt: sed
una divina, altera humana: una ex
patre Deo, altera ex matre virgine.
una coæterna & æqualis patri, alte-
ra consubstantialis matri: unus ta-
men idemque Christus in utraque
substantia. Non ergo alter Christus
Deus alter homo: non alter increa-
tus, alter creatus: non alter impassi-
bilis, alter passibilis: non alter æqua-
lis Patri, alter minor Patri: non al-
ter ex Patre, alter ex matre, sed unus
idemque Christus Deus & homo:
idem non creatus, & creatus, idem
incommutabilis & impassibilis:
idem

idem commutatus & passus: idem
Patri & æqualis, & minor: idem
ex patre ante sæcula genitus, idem
in sæculo ex matre generatus, per-
fectus Deus, perfectus homo: in
Deo summa divinitas, in homine
plena humanitas: Plena, inquam,
humanitas, quippè quæ animam se-
mper habeat & carnem; sed carnem
veram, nostram, maternam: ani-
mam verò intellectu præditam,
mente ac ratione pollentem. Est er-
gò in Christo Verbum, anima, caro
sed hoc totum unus est Christus: u-
nus filius Dei, & unus Salvator &
Redemptor noster. Unus autem
non corruptibili nescio, qua divini-
tatis & humanitatis confusione, sed
integra & singulari quadam unita-
te personæ. Neque, enim illa con-
junctio alterum in alterum conver-
tit atque mutavit (qui est error
proprius Arianorum) sed ita in u-
num potius utrumque compegit ut
manente semper in Christo singula-
riter unius ejusdemque personæ, in

æternum quoque permaneat pro-
 prietas uniuscuiusque naturæ : quo
 scilicet nec unquam Deus corpus
 esse incipiat, nec aliquando corpus
 esse desistat : quod etiam humanæ
 conditionis demonstratur exemplo:
 neque enim in præsentis tantum, sed
 in futura quoque unusquisq; homi-
 num constabit ex corpore, & anima
 nec tamen unquam aut corpus in
 animam, aut anima vertetur in cor-
 pus : sed unoquoque hominum sine
 fine victuro, in unoquoq; hominum
 sine fine necessariò utriusque sub-
 stantiæ differentia permanebit. Ita
 in Christo quoque utriusque sub-
 stantiæ, sua cuique in æternum pro-
 prietas, salva tamen personæ unita-
 te, retinenda est.

CAPUT XXII.

Sed cum personam sæpiùs nomi-
 namus, & dicimus, quòd Deus
 persona homo factus sit, vehemen-
 ter verendum est, ne hoc dicere vi-
 deamur, quòd Deus verbum sola i-
 mitatione actionis, quæ sunt nostra
 suscepe-

susceperit, & quidquid illud est, con-
 versationis humanæ, quasi adum-
 bratus, non quasi verus homo fece-
 rit: sicut in theatris fieri solet, ubi
 unus plures effingit repente perso-
 nas, quarum ipse nulla est. Quoties-
 cunq; etenim aliqua suscipitur imi-
 tatio actionis alienæ ita aliorum of-
 ficia, aut opera patrantur, ut tamen
 hi qui agunt, non sint ipsi quos-
 agunt. Neque enim ut verbi gratia se-
 cularium & Manichæorum utantur
 exemplis, cum actor tragicus sacer-
 dotem effingit aut regem, sacerdos
 aut rex est: nam desinente actu, si-
 mul & ea quam susceperat persona
 desistit. Absit hoc à nobis nefarium
 sceleratumq; ludibrium. Manichæo-
 rum sit ista dementia, qui Phanta-
 siæ prædicatores, ajunt filium Dei
 Deum. personam hominis non sub-
 stantivè exstitisse sed actu putativo
 quodam, & conversatione simulati-
 se. Catholica verò fides ita Verbum
 Dei hominem factum esse dicit, ut
 quæ nostræ sunt, non fallaciter, &

adum-

adumbratè, sed verè expresseque susciperet: & quæ erant humana non aliena imitaretur, sed potius ut sua gereret; & prorsus quod agebat, hoc etiam esset. Sicut ipsi nos quoque in eo quod loquimur, sapimus, vivimus subsistimus, non imitamur homines, sed sumus. Neque enim Petrus & Johannes, ut eos potissimum nominem, imitando erant homines, sed subsistendo. Neque item Paulus simulabat Apostolum, aut fingebat Paulum, sed erat Apostolus, & subsistebat Paulus. Ita etiam Deus Verbum, adsumendo & habendo carnem loquendo, faciendo, patiendo per carnem, sine ulla tamen suæ corruptione naturæ hõc omninõ præstare dignatus est, ut hominem perfectum non imitaretur, aut fingeret, sed exhiberet: ut homo verus non videretur aut putaretur, sed esset, atque subsisteret. Igitur sicut anima connexa carni, nec in carnem tamen versa non imitatur hominem; sed est homo & homo non per simula-

simulationem, sed per substantiam
 etiam, Verbum Deus absque
 sui conversione uniendo se homi-
 ni non confundendo; non imita-
 do factus est homo, sed subsistendo.
 Adjiciatur ergo tota penitus per-
 sonæ illius intelligentia, quæ
 gendo imitatione suscipitur: ubi
 semper aliud est, & aliud simula-
 tur: ubi ille qui agit nunquam is est
 quem agit. Absit enim, ut hoc fa-
 laci modo Deus Verbum hominis
 personam suscepisse credatur: sed
 ita potius, ut incommutabili
 manente substantia, & in se perfe-
 cti hominis suscipiendo naturam
 ipse caro, ipse homo, ipse persona
 hominis existeret: non simularo-
 ria, sed vera: non imitativa, sed
 substantiva: non denique quæ cum
 actione desisteret: sed quæ profice-
 tur in Christo personæ unitas, ne-
 quaquam post virginis, ut ex-
 go compacta, acta
 perfecta est.

CAPUT XXI.

Vehementer enim præcavere debemus, ut Christum nõ modo unum, sed etiam semper unum confiteamur : quia intoleranda blasphemia est, ut etiamsi nunc cum unum esse concedas : aliquãdo tamen non unum, sed duos fuisse contendas : unum scilicet post tempus baptismatis, duos verò sub tempore nativitatis. Quod inmen- tum sacrilegium non aliter profectò vitare poterimus, nisi unitum hominem Deo in unitate personæ, non ascensu, vel resurrectione, vel baptismo, sed jam in matre, jam in utero, jam denique in ipsa virginali conceptione fateamur: propter quam personæ unitatem indifferenter ei atque promiscuè, & quæ Dei sunt propria, tribuuntur homini, & quæ carnis propria adscribuntur Deo. Inde est enim quod divinitus scriptum est: Et filium hominis descendisse de caelo, & Dominum majestatis cruci-

C

cifi-

cifixum in terra, inde etiam est,
 carne Domini facta, carne Domini
 creata, ipsum Verbum Dei factum
 ipsa sapientia Dei impleta, scientia
 creata dicatur: sicut in pra-
 scientia manus ipsius & pedes sol-
 si esse referuntur: Per hanc, in-
 quam, personæ, unitatem illam
 quoque similis mysterii ratione
 profectum est, ut carne Verbi
 integra matre nascente, ipse Deus
 verbum natus ex virgine Catholi-
 cissime credatur, impiissime deneg-
 getur. Quæ cum ita sint, ab his
 quisquam sanctam Mariam divi-
 næ gratiæ privilegiis, ut specialis
 gloria fraudare conetur: Est enim
 singulari quodam Domini ac Dei
 nostri, filii autem sui munere, ve-
 rissime ac beatissime theotocos
 confitenda. Sed non eodem mo-
 do theotocos, quo impia quedam
 hæresis suspicatur, quæ adserit
 eam Dei matrem sola appellatio-
 ne dicendam, quæ cum scilicet
 pepererit, hominem, qui postea fa-
 ctus est
 byteri
 trem,
 Episcopi
 rando h
 byter ve
 ita inqu
 cos sed
 pra dict
 utero sa
 perpetr
 gularen
 sona un
 caro, it
 Recapitu
 XVI
 Sed ja
 ratis
 fide bre
 causa m
 repetan
 nerata
 ta tene
 tino, nō
 nitatis,
 que

Etus est Deus, sicut dicimus presbyteri matrem, aut Episcopi matrem, non jam presbyterum aut Episcopum pariendo, sed eum generando hominem, qui postea presbyter vel Episcopus factus est. Non ita inquam sancta Maria theotocos: sed ideo potius, quoniam, ut supra dictum est, jam in eius sacramento utero sacrosanctum illud mysterium perpetratum est, quod propter singularem quandam, atque unicam personam unitatem sicut Verbum in carne caro, ita homo in Deo Deus est.

Recapitulatio praedictorum à capite

XVII.

CAPVT XXII.

Sed jam ea, quae supra de memoratis haeresibus, vel de Catholica de breviter dicta sunt, renovandae causa memoria brevius strictiusque reperamus: quo scilicet & intelligatur iterata plenius, & firmiter inculcata teneatur. Anathema igitur Photino, non recipienti plenitudinem Trinitatis, & Christum hominem tantummodo

C 2

modo

modo solitarium prædicanti. Anathema Apollinari, adserenti in Christo converse divinitatis corruptionem, & auferenti perfectæ humanitatis proprietatem. Anathema Nestorio, neganti ex virgine Deum natum adserenti duos Christos: & explosa Trinitatis fide quaternitatem nobis introducunt. Beata verò Catholica Ecclesia, quæ unum Deum in Trinitatis plenitudinem, & item Trinitatis æqualitatem in una divinitatis æqualitate in una divinitate veneratur: ut neque singularitas substantiarum perfectarum confundat proprietatem neque item Trinitatis distinctio unitatem separet Deitatis. Beata itaque ecclesia, quæ in Christo duas veras perfectasque substantias, sed unam Christi credit esse personam: ut neque naturarum distinctio unitatem personæ dividat, neque item personæ unitas differentiam confundat substantiarum. Beata, inquam, Ecclesia, quæ, ut unam

semper
fateatur
non per
matris
quam
homin
ra, s
perfor
& tra
perma
sia, c
tantar
propri
sterio
scriba
& ho
Deum
Deum
dit in
cifixu
homi
lium
tur, a
crofa
angel
da co
sem-

semper Christum & esse, & fuisse
 fateatur, unitum hominem Deo
 non post partum, sed jam in ipso
 matris utero confitetur. Beata, in
 quam Ecclesia, quæ Deum factum
 hominem, non conversione natu-
 ra, sed personæ ratione intelligit
 personæ autem non simulatoriæ,
 & transeuntis, sed substantivæ ac
 permanentis. Beata inquam, Eccle-
 sia, quæ hanc personæ unitatem
 tantam vim habere prædicat, ut
 propter eam miro ineffabiliq; my-
 sterio & divina homini, & Deo ad-
 scribat humana: Nam propter eam
 & hominem de cælo secundum
 Deum descendisse, non abnegat, &
 Deum secundum hominem credi-
 dit in terra factum, passum & cru-
 cifixum. Propter eam denique &
 hominem Dei filium, & Deum fi-
 lium virginis confitetur. Beata igitur,
 ac veneranda, benedieta, & sa-
 crosancta, & omnino supernæ illi
 angelorum laudationi comparan-
 da confessio, quæ unum Dominum
 C 3 Deum

Deum trina sanctificatione glorificat. Idcirco enim vel maxime unitatem Christi prædicat, ne mysterium Trinitatis excedat. Hæc excursu dicta sint, alias (si Deo pauerit) uberius tractanda & expandenda. Nunc ad propositum redeamus.

*Quod error Origenis magna fuerit
Dei Ecclesia populi tentatio.*

CAPVT XXIII.

Dicebamus ergo in superioribus quòd in Ecclesia Dei tentatio esset populi, error magistri: & tunc maior tentatio, quàm ipse esset doctor, qui erraret. Quod primo in Scripturæ auctoritate, deinde in ecclesiasticis docebamur exemplis: quorum scilicet commemoratione, qui aliquamdiu sanæ fidei foret habitus, ad extremum tamen, aut in aliquam decidissent sectam, aut in suam hæresim condidissent. Magna profectò res & ad discendum utilis, & ad recolendum necessaria, quam etiam atque etiam exemplum

plorum molibus illustrare atque inculcare debemus: ut omnes ferè Catholici noveant, se cum Ecclesia Doctores recipere, nō cum Doctoribus Ecclesiae fidem deserere debere. Sed ego ita arbitror, quod cum multos in hoc tentandi genere proferre valeamus, nemo penè sit, qui Origenis tentationi valeat comparari: in quo plura adeò præclara, adeò singularia, adeò mirabilia extiterunt, ut inter initia habendam eunctis adsertionibus eius fidem quivis facile judicaret. Nam si vita facit auctoritatem, magna illi industria magna pudicitia, patientia, tolerantia: si genus vel eruditio, quid eò nobilius, qui primum in ea domo natus est, quae est illustrata martyrio? Deinde pro Christo non solum Patre, sed omni quoque facultate privatus, tantum inter sanctae paupertatis profecit angustias, ut pro nomine dominicae confessionis saepius, ut ferunt, affligeretur. Neque

verò hæc in illo sola erant, quæ
cuncta postea tentationi forent
tanta etiam vis ingenii, tam pro-
fundi, tam acris, tam elegantis,
omnes penè multum longeque
perarit: tanta doctrinæ ac totius
ruditionis magnificentia, ut patet
forent divinæ, penè fortasse
humanæ philosophiæ, quæ non
nitus adsequeretur. Cuius scientiæ
cum Græci non crederent, Hebræi
quoque elaborata sunt. Eloquentiæ
verò quid memorem? cuius
tam amœna, tam læta, tam dulcis
oratio, ut mihi ex ore ipsius
tam verba, quam mella quædam
fluxisse videantur. Quæ non
persuasum difficilia disputandi
bus elimpidavit? quæ factu ardua
non ut facillima viderentur, enun-
ciavit? Sed forsitan argumentorum
tantummodo nexibus adfertionem
suam texuit. Imò planè nemo
quam Magistrorum fuit, qui ple-
ribus divinæ legis uteretur exem-
plis. Sed credo pauca conscripserit.

Nemo

Nemo mortalium plura ut mihi
 sua omnia non solum non perlegi,
 sed inveniri quidem posse videan-
 tur. Cui ne quidquam ad scientiæ
 instrumenta deesset, etiam pleni-
 tudo ex abundavit ætatis. Sed for-
 sitan discipulis parum felix. Quis
 unquam scilicet? Nempe innumeri ex
 sinu suo doctores, innumeri sacer-
 dotes, cōfessores, & Martyres existi-
 terunt. Iam verò quanta apud oēs
 illius admiratio, quanta gloria, quanta
 gratia fuerit, quis exequi valeat?
 Quis non ad eum paulò religio-
 sior, ex ultimis mundi partibus ad-
 volavit? Quis Christianorum non
 penè ut Prophetam, quis Philoso-
 phorum non ut magistrum vene-
 ratus est? Quàm autem non solum
 privata conditioni, sed ipsi quoque
 fuerit reverendus Imperio, decla-
 rant historia, quæ eum à matre A-
 lexandri Imperatoris ascitum fe-
 runt, cœlestis utique sapientiæ me-
 rito, cuius ille gratia & amore fla-
 grabat. Sed & eiusdem epistola te-
 C 5 Rimo-

stimonium perhibent, quas ad Pl
 lippum Imperatorem, qui prim
 Romanorū Principum Christian
 fuit. Christiani magisterii aucto
 rate conscripsit. De cuius incre
 bili quadam scientia, si quis re
 rentibus nobis Christianum
 accepit testimonium saltem test
 cantibus Philosophis gentilem
 cipiat confessionem. Ait namq
 impius ille Porphyrius, exciuit
 fama ipsius Alexandriam ferè p
 rum perrexisse, ibique eum vidit
 iam senem: sed planè talem
 tumque, qui artem totius scienti
 condidisset; Dies me citius deb
 cerit, quàm ea quæ in illo viro p
 clara exstiterunt, vel ex minimis
 saltem parte perstringam: quæ
 men non solum ad religionis glo
 riam, sed etiam ad tentationis ma
 gnitudinem pertinebant. Quom
 enim quisque tanti ingenii, tanta
 doctrinæ, tantæ gratiæ virum à se
 facile deponeret, ac non potius
 illa uteretur sententia, se cum Ori
 gene erra
 vera sent
 res decidi
 et doctore
 humana
 cut, nin
 plurimos
 ceret.
 tantus a
 solentius
 nimium
 dit, cum
 Christia
 dum se
 mit, dum
 & veter
 quada
 more in
 se quoq
 rexit
 paulo p
 Prophe
 tat vos
 trū dili
 solum
 tentat

gene errare malle, quàm cum aliis
vera sentire? Et quid plura: Eò
res decidit, ut tantæ personæ, tan-
ti doctores, tanti Prophetæ, non
humana aliqua, sed ut exitus do-
cuit, nimium periculosa tentatio
plurimos à fidei integritate dedū-
ceret. Quamobrem hic Origenes
tantus ac talis, dum gratia Dei in-
solentiùs abutitur, dū ingenio suo
nimium indulget, sibi que satis cre-
dit, cum parvi pendit antiquam
Christianæ religionis simplicitatē,
dum se plus cunctis sapere præsu-
mit, dum Ecclesiasticas traditiones,
& veterū magisteria contemnens,
quodā scripturarū capitula novo
more interpretatur, meruit, ut de
se quoq; Ecclesia Dei diceret: Si sur-
rexit in medio tui Prophetæ. Et
paulò post: Nō audies, inquit, verba
Prophetæ illius. Et iterum: quia tē-
tat vos, inquit, Dñs Deus vester, u-
trū diligatis eum, an non. Verè nō
solum tentatio, sed etiam magna
tentatio, deditam sibi atque in se

pendentem Ecclesiam admiranda
ne ingenii, scientia, eloquentia
conversationis & gratia nihil
suspicientem, nihil se verentes
subito veteri religione in nova
prophanitatem sensim paulatim
traducere. Sed dicit aliquis, com-
ptos esse Origenis libros. Non
falso, quin potius & malo: Nam
quibusdam & traditum, & im-
ptum est, non Catholicis tantum
sed etiam hæreticis. Sed illud
quod nunc debemus advertere,
non ipsum, libros tamen sub nomi-
ne suo editos, magnæ esse tentati-
onis; qui multis blasphemiarum ve-
neribus scatentes, non ut alieni
quasi sui & leguntur, & amantur
ut etsi in errore concipiendo Ori-
genis non fuit sensus, ad errorem
tamen persuadendum Orige-
nis auctoritas valere
videatur.

Quid & Tertullianus mutata sententia magna fuerit in Ecclesia sententio.

CAPVT XXIV.

Ed & Tertulliani, quoque eadem ratio est, nam sicut ille apud Græcos; ita hic apud Latinos nostrorum omnium facile princeps iudicandus est. Quid enim hoc viro doctus? quid in divinis, atque humanis rebus exercitatus? Nempe omnem philosophiam, & cunctas Philosophorum sectas, auctores, adseratoremque sectarum, omnesque eorum disciplinas, omnem historiarum, ac studiorum varietatem, mira quadam mentis capacitate complexus est. Ingenio verò nonne tam gravi ac vehementi excelluit, ut nihil sibi penè ad expugnandum proposuerit, quod non aut acuminè intruperit, aut pondere eliserit? Iam porrò orationis suæ laudes quis exequi valeat? Quæ tanta, nescio, qua rationum necessitate conferta est, ut ad consensum sui, quos sua-

suadere non potuerit, impellat: cuius quot penè verba, tot sententiae sunt: quot sensus, tot victorie. Sciunt hoc Marciones, Apelles, Praxeas, Hermogenes, Iudaei, Gentiles, Gnostici, caeterique, quorum ille blasphemias multis ac magnis voluminum suorum molibus, velut quibusdam fulminibus evertit. Et tamen hic quoque post haec omnia, hic, inquam, Tertullianus, Catholici dogmatis, id est, universalis, ac veteris fidei parum tenax ac disertior multò, quam foelicio, mutata deinceps sententia fecit ad extremum, quod de eo beatus confessor Hilarius quodam loco scribit: Sequenti, inquit, errore detraxit scriptis probabilibus auctoritatem. Et fuit ipsa quoque in Ecclesia magna tentatio. Sed de hoc nolo plura dicere. Hoc tantum commemorabo, quod cõtra Moyse præceptum exurgentes in Ecclesia novellas Montani furias, & insana illa insanarum mulierum, novitii

do-

dogmatis somnia, veras propheti-
as adleverando meruit, ut de se
quoque, & scriptis suis diceretur: Si
surrexerit in medio tui propheta.
Et mox: Non audies verba Prophe-
ta illius. Quare? Quia, inquit, tentat
vos Dominus Deus vester, utrum
diligatis eum, an non. His igitur,
tot ac tantis; cæterisque eiusmodi
Ecclesiasticorum exemplorū moli-
bus evidenter advertere, & secun-
dū Deuteronomi. leges luce clarius
intelligere debemus; quod si quan-
do aliquis ecclesiasticus Magister à
fide aberraverit, ad tentationē id
nostram fieri providentia divina
patiatur: utrum diligamus Deum,
an non in toto corde, & in tota
anima nostra.

*Quis sit verus Catholicus & quod ebul-
lente haeretica novitate statim cer-
natur frumentorum gravitas, &
levitas palearum.*

CAPVT XXV.

Quæ cū ita sint, ille est verus
& germanus Catholicus, qui
veri-

veritatem Dei, qui Ecclesiam, qui
 Christi corpus diligit, qui divina
 religioni, qui Catholice fidei nihil
 preponit: non hominis cuiuspiam
 auctoritatem, non amorem, non
 ingenium, non eloquentiam non
 philosophiam: sed hæc cuncta de-
 spiciens, & in fide fixus, & stabilis
 permanens, quidquid universali-
 ter antiquitus ecclesiam Catholi-
 cam tenuisse cognoverit, id solum
 sibi tenendum credendumque de-
 cernit: quidquid verò ab aliquo
 deinceps uno, præter omnes, vel
 contra omnes Sanctos novum &
 inauditum subinduci senserit, id
 non ad religionem, sed ad tenta-
 tionem potius intelligat pertinere.
 Tum præcipue beati Apostoli Pau-
 li eruditius eloquiis: hoc est enim
 quod in prima ad Corinthios scribit.
 Oportet inquit, & hæreses esse, ut
 probati manifesti fiant in vobis. Ac
 si diceret: Ob hoc hæreses non
 statim divinitus eradicantur ad-
 thores, ut probati manifesti fiant, id

id est, unusquisque quàm tenax & fidelis, & fixus Catholicæ fidei sit amator, appareat. Et reverà cum quæque novitas ebullit, statim cernitur frumentorum gravitas, & levitas palearum: tunc sine magno molimine excutitur ab area, quod nullo pondere intra aream tenebatur. Namque alii ilicò prorsus avolant, alii verò tantummodò excussi, & perire metuunt, & redire erubescunt, saucii, semineces, semivivi: quippè qui tantam veneni hauserint quantitatem, quæ nec occidat, nec digeratur, nec mori cogat, nec vivere sinat. Heu miseranda conditio, quantis illi curarum æstibus, quantis turbinibus exagitantur? Nunc etenim quæ ventus impulerit, iacitato errore rapiuntur; nunc in semetipsos reversi, tamquam contrarii fluctus, reliduntur: nunc temeraria præsumptione ea, quæ incerta videntur, approbabant, nunc irrationali metu etiam, quæ certa sunt, expavescunt:

vescunt: incerti quâ eant, quâ
 deant, quid appetant, quid fugiant,
 quid teneant, quid dimittant. Quod
 quidem dubii, & mali penduli co-
 dis afflictio, divinæ erga se misera-
 tionis est medicina, si sapiant. be-
 cò etenim extra tutissimum Catho-
 licæ fidei portum diversis cogita-
 tionum quatiantur, verberantur,
 penè necantur procellis, ut excelsè
 in altum elatæ mentis vela depen-
 nant, quæ malè novitatum ventis
 expandent, seseque intra fideli-
 mam stationem placidæ ac beati-
 matris reducant & teneant; ac
 amaros illos turbulentosque erro-
 rum fluctus prius revomant, ut post
 sint deinceps vivæ & salientis aquæ
 fluenta potare. Dediscant bene
 quod didicerunt, non bene & in
 toto Ecclesiæ dogmate, quod in
 lectu capi potest, capiant quod
 non potest, credant.

*Explicat illud Pauli: o Timothee, depo-
situm custodi. devitans prophanas
vorum novitates.*

CAPUT XXVI.

Quæ cum ita sint, iterum atque
iterum eadem mecum revol-
vens & reputans, mirari satis ne-
queo, tantam quorundam homi-
num vesaniam, tantam excæcatæ
mentis impietatem, tantam postre-
mò errandi libidinem, ut conten-
tioni sint tradita semel & accepta
antiquitatis credendi regula, sed no-
va ac nova in diem quarant, sem-
perque aliquid gestiant religioni ad-
dere, mutare, detrahere: Quasi non
celestis dogma sit, quod semel re-
velatum esse sufficiat, sed terrena
institutio, quæ aliter perfici, nisi
assidua emendatione, imò potius
reprehensione non possit: cum di-
vina clament oracula: Ne transfe-
ras terminos quos posuerunt patres
tui. Et: Super judicantem ne ju-
dices, Et: Scindentem sepem, mor-
debit

debit eum serpens. Et illud Apostolicum, quo omnes omnium heresicon sceleratæ novitates, vel quodam spiritali gladio sæpe truncatæ semperque truncatæ fuerunt. O Timothee depositum custodi vitans prophanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Et per hæc inveniuntur aliqui tanta interatæ frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœlestium molibus non succubant? tantis ponderibus non succubant? tantis malleis non concussentur? tantis postremo fulminibus non conterantur? Devine, inquit, prophanas vocum novitates: Non dixit antiquitates, non dixit vetustates, imò planè quid contrario sequeretur, ostendit. Nam si vitanda est novitas, tenenda est antiquitas: & si prophana est novi-

Ce
novitas, f
posicione
entia. V
doctrinas
tantia sci
te, & ter
ne succen
quit, pro
ciderunt.
runt nisi
noratam
tenim q
Venite
qui vulg
discite n
nos null
antè sæc
velata &
tim atq
nim vos
latenter
diat, nec
que con
capere s
basunt
Salomo

novitas, sacrata est vetustas. Et opposi-
tiones inquit, falsi nominis sci-
entia. Verè falsum nomen apud
doctrinas hæreticorum, ut igno-
rantia scientiæ, & caligo serenita-
tis, & tenebræ luminis appellatio-
ne luceant. Quam quidam, in-
quit, promittentes circa fidem ex-
ciderunt. Quid promittetes excide-
runt nisi novam, nescio, quam ig-
noratamque doctrinam? Audias e-
tenim quosdam ipsorum dicere:
Venite ô insipientes & miseri,
qui vulgò Catholici vocitamini, &
discite fidem veram, quam præter
nos nullus intelligit, quæ multis
antè sæculis latuit, nuper verò re-
velata & ostensa est: sed discite fur-
tim atque secretim, delectabit e-
nim vos. Et item: Cum didiceritis,
latenter docete, ne mundus au-
diat, nec Ecclesia sciat: paucis nam-
que concessum est tanti mysterii
capere secretum. Nonne hæc ver-
ba sunt illius meretricis, quæ apud
Salomonis Proverbia vocat ad se
præ-

prætereuntes viam qui dirigunt
 suum. Qui est, inquit, vestrum
 sapientissimus diverſat ad me. In
 ops autem sensu exhortatur, dicitur
 Panes occultos libenter attingite,
 aquam dulcem furtim bibite. Quis
 deinde? At ille inquit, nescit, quomodo
 modo terrigenæ apud eam pereant.
 Qui sunt isti terrigenæ? Exponit
 Apost. Qui circa fidem inquit, ceciderunt.

CAPUT XXVII.

Sed operæpretium est, totum
 sum Apost. capitulum diligenter
 eius pertractare. O Timothee, inquit,
 depositum custodi, devitans
 prophanas vocum novitates. O
 clamatio ista, & præscientiæ est
 riter & charitatis: prævidebat enim
 futuros, quos etiam prædolebat erro-
 rores. Quis est hodie Timotheus?
 nisi vel universa Ecclesia, vel specia-
 liter totum corpus Præpositorum,
 qui integram divini cultus scientiam
 vel habere ipsi debent, vel alijs
 insuadere. Quid est depositum cu-
 stodi

fodi? Custodi, inquit, propter fu-
 res, propter inimicos, ne dormien-
 tibus hominibus superfement zira-
 nia super illud tritici bonum se-
 men, quod seminaverat filius ho-
 minis in agro suo. Depositem, in-
 quit, custodi: Quid est depositum?
 id est, quod tibi creditum est, non
 quod à te inventum, quod accepisti,
 non quod excogitasti: rem non in-
 genij sed doctrinae: non usurpationis
 privatae, sed publicae traditionis
 rem ad te perductam, non à te pro-
 larum in qua non auctor debes esse:
 sed custos: non institutor, sed se-
 quator non ducens sed sequens. De-
 positum, inquit, custodi: Catholicae
 fidei talentum inviolatum, illiba-
 tumque conserva. Quod tibi credi-
 tum est, hoc penes te maneat, hoc à
 te tradatur. Aurum accepisti, aurum
 redde: nolo mihi pro alijs alia sub-
 stitui: nolo pro auro impudenter
 plumbum, aut fraudulenter ara-
 menta supponas: nolo auri speciem
 ad naturam plane. O Timothee, O
 Sacer-

Sacerdos, ô Tractator : o Doctor
 si te divinum munus idoneum
 cerit, ingenio, exercitatione, do-
 strina, esto spiritualis tabernacu-
 Beseleel pretiosas divini dogma-
 gemmas exsculpe, fideliter coapta-
 adorna sapienter; adjice splendo-
 rem gratiam; vetustatem, intell-
 gatur te exponente illustrius, quò
 antea obscurius credebatur. Per
 posteritas intellectu gratuletur
 quòd antè vetustas non intell-
 ctum venerabatur : eadem tamen
 quæ didicisti, ita doce, ut cum
 cas novè, non dicas nova.

*Quomodo in Ecclesia, quæ depositum
 custodit, profectus habeatur reli-
 gionis.*

CAPUT XXVIII.

Sed forsitan dicit aliquis : Nul-
 lusne ergo in Ecclesia Christi
 profectus habebitur religionis? Ha-
 beatur planè, & maximus. Nam
 quis ille est tam invidus hominibus
 tã exosus Deo, qui istud prohibere
 con-

conetur? Sed ita tamen ut vere profectus sit ille fidei, non permutatio. Siquidem ad profectum pertinet, ut in semetipsa unaquæque amplificetur: ad permutatio- nem vero, ut aliquid ex alio in aliud transvertatur. Crescat igitur operet, & multum, vehementer- que proficiat, tam singulorum, quam omnium; tam unius homi- nis quam totius Ecclesiæ, ætatum ac sæculorum gradibus intelligen- tia, scientia, sapientia: sed in suo duntaxat genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eademque sententia.

CAPUT XXIX.

Mixtur animarum religio ratio- nem corporum, quæ licet anno- rum processu numeros suos evol- vant, & explicent, eadem tamen, quæ etant, permanent. Multum in- terest inter pueritiæ florem, & se- nectutis maturitatem: sed iidem tamen ipsi fiunt senes, qui fuerant adolescentes: ut quamvis unius
 D ejus-

ejusdemque hominis status habet
 que mutetur, una tamen nihil
 nus eademque natura, una ead
 que persona sit. Parva lactem
 membra, magna juvenum: ead
 ipsa sunt tamen. Quot parvul
 artus, tot virorum: & si qua illa
 quæ ævi maturioris ætate par
 tur, jã in seminis, ratione prof
 ut nihil novum postea profere
 in senibus, quod non in pueris
 antea latitaverit, Vnde non de
 um est, hanc esse legitimam
 etiam proficiendi regulam, be
 ratum atque pulcherrimum
 cendi ordinem: si eas semper
 grandioribus partes ac formas
 merus detexat ætatis, quas in par
 lis creatoris sapientia præform
 rat. Quod si humana species
 aliquam deinceps non sui gene
 vertatur effigiem, aut certè ad
 tur quippiam membrorum non
 vel detraharur; necesse est ut
 tum corpus vel intercidat, vel pro
 digiosum fiat, vel certè debilitetur.

ita etiam Christianæ religionis
dogma sequatur has decet profectu-
um leges: ut annis scilicet consoli-
detur, dilatetur tempore, sublime-
tur ætate: incorruptum tamen, illi-
tatumque permaneat, & universis
partium suarum mensuris, cunctis-
que quasi membris ac sensibus pro-
prijs plenum atque perfectum sit,
quod nihil præterea permutatio-
nis admittat, nulla proprietatis dis-
pendia, nullam sustinet definitionis
varietatem.

CAPUT. XXX.

Exempli gratia: Severunt Ma-
jores nostri antiquitus in hac
Ecclesiastica segete triticeæ fi-
dei semina: iniquum valde & incon-
gruum est, ut nos eorum posteri
pro Germana veritate frumenti,
subdititium zizaniæ eligamus erro-
rem. Quin potius hoc rectum &
consequens est, ut primis atque
extremis sibi non discrepan-
tibus, de incrementis triticeæ
D 2 insti-

gmatiss frugem demetamus: ut
 aliquid ex illis feminum prime
 accessu temporis evolvatur.
 nunc lætetur & excolatur: tamen
 tamen de germinis proprie
 mutetur: addatur licet forma
 cies, distinctio: eadem tamen
 jusque generis natura permanet.
 Absit etenim, ut rosea illa Cardu-
 ci sensus plantaria, in carduos
 nasque vertantur. Absit, inquam,
 ut in isto spiritali paradyso, de
 namomi & balsami surculis,
 um repente atque aconita pro-
 niant. Quodcumque igitur in
 Ecclesia, Dei agricultura fide-
 trum fatum est: hoc idem filio-
 industria decet excolatur & col-
 vetur: hoc idem floreat & ma-
 rescat: hoc idem proficiat & per-
 ciatur. Fas est etenim, ut præca-
 cœlestis philosophiæ dogmata pro-
 cessu temporis excurentur, limas
 tur, poliantur: Sed nefas est, ut
 commutentur. Accipiant licet
 videntiam, lucem distinctionem:

Co
 sed retine
 nem, inte
 Abdicata
 matis q
 periculi
 C
 Nam s
 impi
 dicere, q
 que abole
 consequa
 quilibet
 alia quoc
 incept
 more & l
 ro autem
 purdialis
 sequetur
 pudictur
 ria veter
 & proph
 perint, p
 versum i
 apud Ec
 stum, ni

sed retineant necesse est plenitudi-
nem, integritatem, proprietatem.

*Abdicata qualibet parte Catholici dog-
matis quantum abolenda religionis
periculum consequatur.*

CAPUT XXXI.

Nam si semel admissa fuerit hæc
impia fraudis licentia. horreo
dicere, quantum excindendæ at-
que abolendæ religionis periculum
consequatur: Abdicata etenim
qualibet parte Catholici dogmatis,
alia quoque atque item alia, ac de-
inceps alia & alia jam quasi ex
more & licito abdicabuntur. Por-
ro autem singulatiim partibus re-
pudiatis, quid aliud ad extremum
sequetur, nisi ut totum pariter re-
pudietur? Sed & è contra, si novi-
tia veteribus, extranea domesticis,
& prophana sacratis admisceri ce-
perint, proserpat hic mos in uni-
versum necesse est, ut nihil post hac
apud Ecclesiam relinquatur intra-
ctum, nihil immaculatum; sed sit

D 3 ibi-

ibidem deinceps impiorum ac
 pium errorum lupanar, ubi erat
 tē castæ incorruptæ sacrarium ve
 tatis. Sed avertat hoc à suorum
 mentibus nefas divina pietas; si
 hic potiùs impiorum furor.

*Christi Ecclesiam, sedula depositorum
 apud se dogmatum custos, quorum
 conciliorum suorum decreta
 tatur.*

CAPUT XXXII.

Christi verò Ecclesia, sedula
 cauta depositorum apud se
 gmatum custos, nihil in ijs unquam
 permutat, nihil minuit, nihil au
 dit: non amputat necessaria non
 ponit superflua non amittit
 non usurpat aliena: sed omni in
 stria hoc unum studet, ut vetera
 deliter sapienterq; tractando, si
 sunt illa antiquitùs informata
 inchoata, accuret & poliat: si
 jam expressa & enucleata, confir
 det, firmet: si qua jam com
 mata, & definita, custodiat. De
 que quid unquam aliud Concilio

rum decretis enisa est; nisi ut, quid
 antea simpliciter credebatur, hoc
 idem postea diligentius crederetur?
 quod antea lenius prædicabatur,
 hoc idem postea instantius prædica-
 retur? quod antea securius coleba-
 tur, hoc idem postea sollicitius ex-
 coleretur? Hoc, inquam, semper
 neque quicquam prætereà hæreti-
 corum novitatibus excitata Con-
 cilioꝝ suorum decretis Catholi-
 ca perfecit Ecclesia, nisi ut, quod
 prius à majorib⁹ sola traditione sus-
 ceperat, hoc deinde posteris etiam
 per scripturæ chirographum confir-
 maret: magnam rerum summam
 paucis literis comprehendendo: &
 plerumque propter intelligentiæ lu-
 cem, non novum fidei sensum, novæ
 appellationis proprietate signando.

*Redi ad Apostoli verba: Devitans
 prophanas vocum novitates.*

CAPUT XXXIII.

¶ Sed ad Apostolum redeamus: O
 Timothee, inquit, depositum cu-
 stodi, devitans prophanas vocum novi-
 tates.

tates: devita, inquit, quasi viperam
 quasi scorpionem, quasi basiliscum
 ne te non solum tactu, sed etiam
 visu affatuque percutiant. Quid
 devitare? Cum huiusmodi necesse
 est cibum sumere. Quid est devita?
 quis, inquit, venit ad vos, & hanc
 doctrinam non adfert. Quam doctrinam
 doctrinam? nisi Catholicam, & universalem,
 & unam eandemque per singulas
 singulas ætatum successiones in
 corrupta veritatis traditione man-
 nentem, & usque in sæcula, sine
 ne mansuram? Quid tum? Nolle
 inquit, recipere eum in domum
 nec Ave ei dixeritis: qui enim
 illi Ave, communicat operibus
 malignis, prophanas, inquit, vo-
 cum novitates. Quid est propha-
 nas? Quæ nihil habent sacri, nihil
 religiosi: ab Ecclesiæ penetralibus,
 quæ est templum Dei, penitus ex-
 traneas Prophanas, inquit, vocum
 novitates: Vocum, id est, dogma-
 rum, rerum, sententiarum novita-
 tes: quæ sunt vetustati, quæ anti-
 qui-

perat
 liscu
 etia
 Quid
 nec
 ita
 & ha
 am de
 & us
 que p
 nes i
 ne ma
 sine
 Noli
 omni
 n-ali
 bus q
 uit, v
 proph
 ei, m
 ralib
 tus et
 vocem
 logm
 novit
 x anti
 qui.

quirati contrariæ. Quæ si recipian-
 tur, necesse est, ut fides beatorum
 Patrum, aut tota, aut certè magna
 ex parte violetur. necesse est, ut
 omnes omnium ætatum fideles o-
 mnes sancti, omnes casti, continen-
 tes Virgines, omnes clerici, Levitæ
 & sacerdotes, tanta Confessorum
 millia, tanti Martyrum exercitus,
 tanta urbium, tanta populorum
 celebritas & multitudo, tot insulæ,
 Provinciæ, Reges, Gentes, Regna,
 Nationes, totus postremò jam pe-
 nererrarum orbis, per Catholicam
 fidem Christo capiti incorporatus,
 tanto seculorum tractu ignorasse,
 errasse, blasphemasse, necesse quid
 crederet, pronuntietur.

CAPUT XXIV.

PRophanas, inquit, vocum novi-
 tates devita, quas recipere atque
 sectari nunquam Catholicorum:
 semper verò hæreticorum fuit. Et
 revera, quæ unquam hæresis, nisi
 sub certo nomine, certo loco, certo

D 5

rem-

tempore ebullivit? Quis unquam
 hæreses instituit, nisi qui se
 ab Ecclesiæ Catholicæ universi-
 tis & antiquitatis consensione
 creverit? Quod ita esse, luce clarè
 exempla demonstrant. Quis enim
 unquam antè prophanum illum
 Iulianum, tantam virtutem
 præsumpsit arbitrii, ut ad hoc
 bonis rebus per ætus singulos
 iuvandum, necessariam Dei gra-
 tiam non putaret? Quis ante pro-
 phetium discipulum eius Cælestium
 reatu prævaricationis Adæ omne
 nus humanum negavit attri-
 butum? Quis ante sacrilegum Arrium,
 Trinitatis unitatem discindere,
 ante sceleratum Sabellium, uni-
 tatis Trinitatem confundere
 ausus est? Quis ante crudelissimum
 Iulianum, crudelem Deum dicit
 eo quòd nollet mortem mortali-
 tatis, quàm ut revertatur & vitæ
 fructum? Quis ante Magum Simonem,
 apostolica districtione percussum,
 quo verus ille turpitudinum g-
 g-

ges usque in novissimum Priscillia-
 num continua & occulta successio-
 ne manavit, auctorem malorum, id
 est scelerum, impietatum, flagitio-
 rumque nostrorum, ausus est dicere
 creatorem Deum? Quippè quem
 adferit talem hominum manibus
 ipsam suis creare naturam, quæ pro-
 prio quodam motu & necessariæ
 cuiusdam voluntatis impulsu, nihil
 aliud possit, nihil aliud velit, nisi pec-
 care: eò quod furiis omnium vicio-
 rum exagitata & inflammata, in
 omnia turpitudinum barathra in-
 exhausta cupiditate rapiatur. Innu-
 mera sunt alia, quæ brevitatis stu-
 dio prætermittimus: quibus tamen
 cunctis satis evidenter perspicueque
 monstratur, hoc apud omnes ferè
 hæreses quasi solenne esse ac legiti-
 mum, ut semper prophanis novita-
 tibus gaudeant, antiquitatis scita fa-
 stidiant, & per oppositiones falsi
 nominis scientiæ à fide naufragent.
 Contra verò, Catholicorum hoc
 ferè proprium, deposita sanctorum

Patrum & commissa servare, & nare prophanas novitates & dixit & iterum dixit Apostolus quis annuntiaverit, præter quod acceptum est, anathema

Quo pacto heretici divina scripturae testimonis utantur.

CAPUT XXXV.

Hic fortasse aliquis interrogat an & hæretici, divina scripturae testimoniis utantur. Utuntur planè, & vehementer quidem, ut videas eos volare per singula que sanctæ legis volumina: per Moysi, per Regum libros, per Prophetas. Sive enim apud suos, sive alienos: sive privatim, sive in publicè, sive in sermonibus, sive in libris, sive in conviviis, sive in plateis: nihil unquam penè de scripturae verbis adumbrare conentur. Lege Pauli Samozateni opuscula Priscilliani, Eunomii, Joviniani, re-

liquar
tam ex
nulla
novi a
tiis fu
ro ma
sunt
legis
enim
se pla
exhal
lestis
asper
cile d
facile
ciun
auste
la, p
iaca
senfe
mid
mal
dica
ut n
geri
nur

liquarumque pestium: cernas infinitam exemplorum congeriem, prope nullam omitti paginam, quæ non novi aut veteris Testamenti sententiis fucata & colorata sit. Sed tanto magis cavendi & pertimescendi sunt, quanto occultius sub divinæ legis umbraculis latitant. Sciunt enim fœtores suos nulli ferè citò esse placituros, si nudi & simplices exhalentur: atque idcirco eos cœlestis eloquii velut quodam aromate aspergunt, ut ille, qui humanum facile despiceret errorem, divina non facile contemnat oracula. Itaque faciunt quod hi solent, qui parvulis austera quædam temperaturi pocula, prius ora melle circumlinunt: ut incauta ætas cum dulcedinem præfenserit amaritudinem non reformidet. Quod etiam iis curæ est, qui mala gramina, & noxios succos, medicaminum vocabulis præcolorant: ut nemo ferè ubi supra scriptum legerit remedium, suspicetur venenum.

*Allegatur contra hereses initium ꝛc
pitis Matthai.*

CAPUT XXXVI.

Idem denique & Salvator clama-
bat. Attendite vobis à Pseudopro-
phetis, qui veniunt ad vos in vestitu
ovium, ab intus autem sunt lupi ra-
paces. Quid est vestitus ovium? nisi
Prophetarum & Apostolorum pro-
loquia: quæ iidem, ovili quadam
sinceritate agno illi immaculatos
qui tollit peccatum mundi, tan-
quam vellera quædam texuerunt.
Qui sunt lupi rapaces? nisi sensus
hæreticorum feri, & rapidi, qui car-
nas Ecclesiæ semper infestant, & gre-
gem Christi quâqua possunt, dilaca-
rant? Sed ut fallaciùs incautis ovi-
bus obrepant, manente luporum fe-
rocia, deponunt lupinam speciem, &
se se divinæ legis sententiis velut qui-
busdam velleribus obvolvunt: ut
cùm quisq; lanarum molliem per-
senserit, nequaquam aculeos denti-
tium pertimescat. Sed quid ait Sal-
vator? Ex fructibus eorum cogno-
scetis

scietis eos. Id est, cum ceperint illas
voces non jam perferre tantum, sed
etiam exponere: nec adhuc jaetare
solum, sed etiam interpretari: tunc
amaritudo illa, tunc acerbitas, tunc
rabies intelligitur, tunc novitium
virus exhalabitur, tunc prophanæ
novitates aperiuntur, tunc primum
scindi sepem videas, tunc transferri
patrum terminos, tunc Catholicam
fidem cædi, tunc Ecclesiasticum dog-
ma lacerari.

*Ex 1. Cor. 11. capite, quod Pseudoaposto-
li sunt operarii subdoli, transfigu-
rantes se in Angelos lucis. Item,
quod sint discipuli diaboli tentantis
Christum.*

CAPUT XXXVII.

Tales erant ii, quos percutit Apo-
stolus Paulus in secunda ad Co-
rinthios dicens: Nam ejusmodi in-
quit, Pseudoapostoli, sunt operarii
subdoli transfigurantes se in Apo-
stolos Christi. Quid est transfiguran-
tes se in Apostolos Christi? Profere-
bant

bant Apostoli divinæ legis exempla
 proferebant & illi: Proferebant A-
 postoli Psalmorum auctoritates
 proferebant & illi. Proferebant A-
 postoli sententias Prophetarum, &
 illi nihilo minus proferebant. Sed
 cum ea, quæ similiter protulerant,
 interpretari non similiter cepissent,
 tunc simplices à subdolis, tunc iusti-
 cati à fucatis, tunc recti à perversis,
 tunc postremò veri Apostoli à falsis
 Apostolis discernebantur. Et non
 mirum, inquit. Ipse enim Sathanas
 transfiguratur se in Angelum lucis,
 non est ergo magnum, si ministri
 ejus transfigurantur sicut ministri
 justitiæ. Ergo secundum Apostoli
 Pauli magisterium, quotiescunq; vel
 Pseudoapostoli, vel Pseudoprophe-
 tæ vel Pseudodoctores, divinæ legis
 sententias proferunt, quibus male
 interpretatis errores suos astruere
 conentur, non dubium est, quin au-
 ctoris sui callida machinamenta se-
 dentur: quæ ille nunquam profecto
 comminisceretur, nisi sciret omni-

no nullam esse ad fallendum faci-
 liorem viam, quam ut, ubi nefarii
 erroris subinducitur fraudulentia,
 sibi divinorum verborum præten-
 datur auctoritas. Sed dicet aliquis:
 unde probatur quòd sacræ legis ex-
 emplis diabolus uti soleat? Legat
 Evangelia, in quibus scribitur: Tunc
 assumpsit eum diabolus, id est Do-
 minum Salvatorem: & statuit il-
 lum supra pinnam templi, & dixit
 ei: si filius Dei es, mitte te deorsum.
 scriptum est enim: quòd Angelis
 suis mandavit de te, ut custodiant
 te in omnibus viis tuis: in mani-
 bus tollent te, ne fortè offendas ad
 lapidem pedem tuum. Quid hic fa-
 ciet misellis hominibus, qui ipsum
 Dominum majestatis, scripturarum
 testimoniis appellavit? Si, inquit, fi-
 lius Dei es, mitte te deorsum. Qua-
 re? scriptum est enim inquit. Ma-
 gno perè nobis doctrina loci istius
 attendenda atque recinenda est, ut
 tanto Evangelicæ auctoritatis ex-
 emplo, quanto aliquos Apostolica,
 seu

seu Prophetica verba proferre con-
 tra Catholicam fidem viderim
 diabolum per eos loqui minime de-
 bitemus. Nam sicut tunc caput ca-
 piti ita nunc quoq; membra mem-
 bris loquuntur: membra scilicet
 diaboli, membris Christi; perfidi-
 delibus, sacrilegi religiosi hære-
 ti postremò Catholicis. Sed quomodo
 tandem dicit? Si, inquit, Filius Dei
 es, mitte te deorsum. Hoc est. Filius
 esse vis Dei, & hæreditatem regni
 cœlestis accipere, mitte te deorsum
 id est, ex istius te sublimis Ecclesiæ
 quæ etiam templum Dei putatur
 doctrina & traditione dimitte. At
 si quis interroget quempiam hære-
 ticorum sibi talia persuadentem:
 Unde probas, unde doces, quod Ec-
 clesiæ Catholicæ universalem & an-
 tiquam fidem dimittere debeat?
 Statim ille: Scriptum est enim. Et
 continuò mille testimonia, mille
 exempla, mille auctoritates parat
 de lege, de Psalmis, de Apostolis,
 de Prophetis: quibus novo & ma-
 gno

more interpretatis, ex arce Catho-
 lica, in hæreseos barathrum infœ-
 lix anima præcipitatur. Jam verò
 illis quæ sequuntur promissionibus
 miro modo incautos homines hæ-
 retici decipere consueverunt. Au-
 dent etenim polliceri, & docere,
 quod in Ecclesia sua, id est, in com-
 munionis suæ conventiculo; ma-
 gna & specialis, ac plane persona-
 lis quædam sit DEI gratia, adeo ut
 sine ullo labore, sine ullo studio,
 sine ulla industria, etiamsi nec quæ-
 rant, nec perant, nec pulsent, qui-
 cunque illi ad numerum suum per-
 tinent, tamen hæc divinitus dispen-
 sentur, ut Angelicis euesti manibus,
 id est, Angelica protectione servati,
 nunquam possint offendere ad lapi-
 dem pedem suum, id est, nun-
 quam scandalizari.

Qui

*Qui resistendum sit fallacijs diaboli
discipulorum eius, dum scrip-
turas allegant*

CAPUT XXXVIII.

Sed dicet aliquis: Sed divinis do-
gmatibus, sententijs, promissionibus
& diabolus, & discipuli eius uten-
tur, quorum alij sunt Pseudoaposto-
li & Pseudoprophetae, & Pseudoma-
gistri & omnes ex toto haeretici, quid
facient Catholici homines, & membra
Ecclesiae filii? quoniam modo in scrip-
turis sanctis veritatem à falsitate
discernent? Hoc scilicet facere ma-
gno opere curabunt, quod in principio
Commonitorij istius sanctos & do-
ctos viros nobis tradidisse scripsi-
mus: ut divinum canonem secun-
dum universalis Ecclesiae traditio-
nes, & juxta Catholici dogmatis re-
gulas interpretentur. In qua item
Catholicae Apostolicaeque Ecclesiae se-
quantur necesse est Universalitatem,
Antiquitatem, Consensionem. Et si
quando pars contra universalitatem,
novitas

novitas contra vetustatem, unius
 vel paucorum errantium dissensio
 contra omnium vel certè multo
 plurimum Catholicorum consensio-
 nem rebellaverit, præferant partis
 corruptioni Universitatis integri-
 tatem, in qua eadem universitate,
 novitatis prophanitati antiquitatis
 religionem itemque in ipsa vetusta-
 te, unius sive paucissimorum teme-
 ritati, primùm omnium generalia,
 si qua sunt, universalis Concilii de-
 creta proponant: Tunc deinde, si id-
 minus est, sequantur quod proxi-
 mum est, multorum atque magno-
 rum consentientes sibi sententias
 Magistrorum: quibus adjuvante Do-
 mino fideliter, sobriè, sollicitè ob-
 servatis, non magna difficultate no-
 xios quosque exsurgentium hæ-
 reticorum deprehende-
 mus errores.

*Quoniam modo hæreses prolati-
rum magistrorum sententiis con-
dantibus, deprehendantur & con-
demnentur.*

CAPUT XXXIX.

Hic jam consequens esse videtur
ut exemplis demonstrarem, quomodo
nam modo prophanæ hæreticorum
novitates, prolati atque collati
veterum magistrorum concordantibus
sibimet sententiis, & deprehendantur
& condemnentur. Quod tamen antiqua
sanctorum Patrum consensus, non in omnibus
divinis legis quæstiunculis, sed solummodo
præcipue in fidei regula magno
studio & investiganda est, & in-
quenda, Sed neque semper, neque
omnes hæreses hoc modo impug-
nandæ sunt, sed novitiæ recentiores
que tantummodo: cum primis
scilicet exoriuntur, antequam im-
sarint vetustæ fidei regulas ipsas
temporis verentur angustiis, ac prius
usquam manante latius veneno Ma-
jarum

porum volumina vitare conentur.
 Cæterum dilatata & inveterata hæ-
 reles nequaquam hac via aggredien-
 da sunt, eo quod prolixo temporum
 tractu longa is furandę veritatis pa-
 uerit occasio. Atque ideo quascun-
 que illas antiquiores vel schisma-
 tum, vel hæreseon prophanitates,
 nullo modo nos oportet, nisi aut
 sola, si opus est, scripturarum aucto-
 ritate convincere, aut certè jam an-
 tiquitus universalibus Sacerdotum
 Catholicorum Conciliis convictas
 damnatasq; vitare. Itaque cum pri-
 mum mali cujusque erroris putre-
 do erumpere cœperit, & ad defen-
 sionem sui quædam sacra legis ver-
 ba furari, eaque fallaciter & fraudu-
 lenter exponere, statim interpretan-
 do canoni Majorum sententię con-
 gregandę sunt: quibus illud quo-
 cunque exurget novitium, ideoque
 prophanum & absque ulla ambage
 prodatur, & sine ulla retractatione
 damnetur. Sed eorum duntaxat Pa-
 trum sententię conferendę sunt,
 qui

qui in fide & communione Catholica, sanctè, sapienter, constanter, ventos, docentes, & permanentes, vel mori in Christo fideliter vel occidit pro Christo feliciter morerunt. Quibus tamen hac lege addendum est, ut quicquid vel omnes plures, uno eodemque sensu manifestè, frequenter, perseveranter, sicut quodam consentiente sibi magistrorum concilio, accipiendo, tradendo, tradendo firmaverint, pro indubitato, certo; ratioque beatur: Quicquid verò, quamvis sanctus & doctus; quamvis Episcopus, quamvis Confessor & Martyr præter omnes, aut etiam contra omnes senserit; id inter propria, occultas, & privatas opinionum communis, publicæ, ac generalis sententiæ auctoritate secretum, nec cum summo æternæ salutis periculo juxta sacrilegam hæreticorum & schismaticorum consuetudinem universalis dogmatis veritate dimissa, unius hominis novitium sectamur errorem.

Patris

rum consentientes sententia, quare
ta sint auctoritatis.

CAPUT XL.

Quorum beatorum PP. sanctum
Catholicumque consensum, ne
quis sibi temere forte contemnen-
tum arbitretur, ait in I ad Corinth.
Apostolus: Et quosdam quidem po-
nit Deus in Ecclesia, primum Apo-
stolos, quorum ipse unus erat: secun-
do Prophetas, qualem in Act. Apost.
legimus Agabum: tertio Doctores,
qui tractatores nunc appellantur,
quos hic idem Apostolus etiam Pro-
phetas interdum nuncupat, eò quod
per eos Prophetarum mysteria po-
pulis aperiantur. Hos ergo in Eccle-
sia Dei divinitus per tempora & lo-
ca dispensatos, quisquis in sensu Ca-
tholici dogmatis unum aliquid in
Christo sentientis contempserit, nõ
hominem contemnit, sed Deum: a
quorum veridica unitate ne quid
discrepet, impensius obtestatur idem
Apostolus, dicens: Obsecro autem
vos fratres, ut id ipsum dicatis om-
nes

nes & non sint in vobis schisma
 sitis autem perfecti in eodem sententia
 & in eadem sententia. Quod si
 ab eorum sententia communi
 desciverit, audiet illud ejusdem
 stoli: Non est Deus dissensionis
 pacis: Id est, non ejus, qui a con
 senti unitate defecerit. sed eorum
 qui in consentiendi pace perman
 rint: Sicut in omnibus, inquit, Ec
 clis sanctorum doceo, id est, Catho
 licorum: quæ ideo sanctæ sunt,
 in fidei communiione persistent
 ne quis forsitan prætermittis
 ris, se solùm audiri, sibi soli credi
 rogaret, paulò post ait: An à vo
 inquit, verbum Dei processit? aut
 vos solos devenit? Et ne hoc
 perfunctoriè acciperetur: adje
 quis, inquit, videtur Prophe
 aut spiritalis, id est, spiritualium
 rum magister, summo studio appo
 litatis, & unitatis cultor existat
 scilicet neq; opiniones suas
 præferat, & ab universorum sententia
 non recedat. Cujus reimandata quæ
 ignora
 ta non
 ignora
 bitur,
 quatos
 ciatur
 quam
 tamen
 nation
 cernit
 sensui,
 exco
 temp
 mus e
 sancto
 ca' sin
 atque
 sticæ
 quo c
 jus C
 ra qu
 mus
 toriu
 amp
 part
 pitu

ignorat, inquit, id est, qui aut nescita non discit, aut scita contemnit, ignorabitur: hoc est, indignus habetur, qui inter unitos fide, & excoquatos humilitate divinitus respiciatur: quo malo nescio, an quidquam acerbius cogitari queat. Quod tamen juxta Apostolicam comminationem Pelagiano illi provenisse cernimus Juliano, qui se collegarum sensui, aut incorporare neglexit, aut excorporare praesumpsit. Sed jam tempus est, ut pollicitum proferamus exemplum, ubi, & quomodo sanctorum PP. sententiae congregatae sint, ut secundum eas ex decreto atque auctoritate Concilii Ecclesiasticae fidei regula figeretur. Quod quo commodius fiat, hic sit jam hujus Commonitorii modus: ut caetera quae sequuntur, ab alio sumamus exordio. Secundum commonitorium interlapsum est, neque ex eo amplius quidquam quam postrema particula remansit, id est, sola recapitulatio, quae & subiecta est.

E. 2

Reca-

Recapitulatio eorum, quae praecedentibus sunt dicta.

CAPUT. XLI.

Quae cum ita sint, jam tempus est ut ea quae duobus his controversiis dicta sunt in hujus sectione recapitulemus. Diximus in superioribus hanc fuisse semper & hodieque Catholicorum consuetudinem, ut fidem veram duobus modis approbent. Primum divinae canonis auctoritate, deinde Ecclesiae Catholicae traditione: non quia non solus non sibi ad universa faciat, sed quia verba divina pro plerisque arbitrata interpretantes, varias opiniones erroresque concipiunt. Atque ideo necesse sit, ut ad unam Ecclesiasticae sensus regulam scripturae coelestis intelligentia dirigantur, quibus duntaxat praecipue questionibus quibus totius Catholici dogmatis fundamenta nituntur. Item dicimus, in ipsa rursus Ecclesia Universalis pariter & Antiquitatis consensionem spectari oportere, ne

ad unitatis integritate in partem
 schismatis abruptamur, aut è vetu-
 statis religione in hæreseon novita-
 tes præcipitemur. Item diximus, in
 ipsa Ecclesiæ vetustate duo quædam
 vehementer studiosèq; observanda,
 quibus penitus inhæreere deberent,
 quicumque hæretici esse nolint: Pri-
 mum si quid esset antiquitus ab om-
 nibus Ecclesiæ Catholicæ sacerdoti-
 bus universalis Concilii auctoritate
 decretum: Deinde si quæ nova, exur-
 geret quæstio, ubi id minimè reperi-
 retur, recurrendum ad sanctorum
 PP. sententias, eorum duntaxat, qui
 suis quique temporibus, & locis in
 unitate communionis & fidei per-
 manentes, Magistri probabiles existi-
 rissent. Et quidquid uno sensu atque
 consensu tenuisse invenirentur, id
 Ecclesiæ verum & Catholicum absq;
 ullo scrupulo judicaretur.

*Breviter recapitulat ex secundo com-
 monitorio, quod intercidit: quomodo
 in Concil. Ephes. sanctorum PP. sen-
 tentia congregata sint, ut secundum*

eas auctoritate Consilii Ecclesiasticae fidei regula figeretur.

CAPUT XLII.

QUOD ne præsumptione nostra, quàm auctoritate Ecclesiastica promere videremur, exemplum adhibuimus S. Concilii, quod ante triennium fermè in Asia apud Ephesum celebratum est viris clarissimis Basilio Antiochoq; Consulto. Ubi cum de sancendis fidei regulis disceptaretur, ne qua illic forsitan profana novitas in modum per Ariminensis obreperet, universi sacerdotibus, qui illo ducenti ferme numero conuenerant, hoc Catholicissimum, felicissimum, atque optimè factu visum est, ut in medium sanctorum PP. sententiæ proferrentur, quorum alios Martyres, alios Confessores, omnes verò Catholicos sacerdotes fuisse, & permansisse constaret: ut scilicet ritè atq; solemniter ex eorum consensu atq; decreto aliqui dogmatis religio confirmaretur, & profanæ novitatis blasphemiam

ma condemnaretur. Quod cum ita
 factum foret, jure meritoq; ille Ne-
 storius, Catholicæ vetustati contra-
 rius, beatus verò Cyrillus sacrosan-
 ctæ antiquitati consentaneus judi-
 catus est. Et ut ad fidem rerum nihil
 deesset, etiam nomina & numerum
 (licet ordinem fuissimus obli-
 visimus eorum Patrum, juxta quo-
 rum ordinem ibidem concinentem
 sibi concordemque sententiam, &
 legis sacrae proloquia exposita sunt,
 & divini dogmatis regula constabi-
 lita. Quos ad confirmandam me-
 moriam hic quoque recensere ne-
 quaquam superfluum est. Sunt ergo
 hi viri quorum in illo Concilio, vel
 tanquam judicium, vel tanquam te-
 stium scripta recitata sunt: S. Petrus
 Alexandrinus Episcopus doctor præ-
 stantissimus & martyr beatissimus:
 S. Athanasius ejusdem civitatis an-
 tistes. Magister fidelissimus, & Con-
 fessor eminentissimus. S. Theophi-
 lus ejusdem item urbis Episcopus,
 vir fide, vita, scientia satis clarus: cui
 E 4 successit

successit venerandus Cyrillus,
 nunc illustrat Alexandrinam Eccle-
 siam, Et ne forsitan unius civitatis
 ac provinciae doctrina putaretur
 adhibita sunt etiam illa Cappadociae
 lumina S. Gregorius Episcopus
 Confessor de Nazianzo: S. Basilius
 Caesareae Cappadociae Episcopus
 & Confessor. Sanctus item
 Gregorius Nicenus Episcopus,
 conversationis, integritatis & la-
 entiae merito, fratre Basilio digni-
 mus. Sed ne sola Graecia aut Orientis
 tantum, verum etiam Occidentis
 & Latinus orbis ita semper sententiam
 approbaretur: lectae sunt quoque
 quaedam ad quosdam Epistolae
 Felicis martyris, & S. Julii, urbis Ro-
 mae Episcoporum. Et non solum ca-
 put orbis, verum etiam latera:
 iudicio testimonium perhibent:
 adhibitus est à Meridie beatissimus
 Cyprianus, Episcopus Carthaginiensis,
 & martyr: à Septentrione S. Ambrosius,
 Mediolanensis Episcopus.
 Hi sunt igitur omnes apud Ephelum
 sacro

erato Decalogi numero Magistri,
 Consiliiarii, Testes, Iudicesq; produ-
 citur: quorum beata illa Synodus do-
 ctrinam tenens, consilium sequens
 credens testimonio, obediens judi-
 cio, absque rædio, præsumptione, &
 gratia, de fidei regulis pronunciavit.
 Quanquam multò amplior majorũ
 numerus adhiberi potuerit, sed ne-
 cesse non fuit: quia neque multitu-
 dine testium negotii tempora occu-
 pari oportebat, & decem illos non
 aliud ferè sensisse, quàm cæteros o-
 mnes collegas suos nemo dubitat.
 Postquæ omnia adjecimus etiam B.
 Cyrilli sententiam, quæ gestis ipsis
 Ecclesiasticis continentur. Namque
 cum lecta esset S. Capreoli Episcopi
 Carthaginensis Epistola, qui nihil
 aliud intendebat, & precabatur, ni-
 si ut expugnata novitate antiquitas
 defenderetur, ita Episcopus Cyrillus
 proloquutus est & definiuit: quòd
 hic quoque interponere non abs re
 videtur: ait enim in fine gestorum:

Et hæc, inquit, quæ lecta est epistola,
 E 5 vene.

venerandi & multum religiosi
 scopi Carthaginensis, Capreoli,
 gestorum inferretur, cuius a perra
 tentia est: vult enim antiquæ
 dogmata confirmari, novicia
 & superflue ad inventa impie
 mulgata reprobari atque dæmonia
 Omnes Episcopi adclamaverunt
 omnium voces sunt, hæc omnes
 cimus, hoc omnium votum est
 tandem omnium voces, atque om
 nium vota nisi, ut quod erat anti
 quitus traditum, teneretur: que
 ad inventum nuper exploderetur
 quæ admirati sumus & prædicavi
 mus, quanta Concilii illius fuerit
 humilitas & sanctitas, quot numer
 sacerdotes, penè ex majori parte Me
 tropolitani, tantæ eruditionis tan
 tæq; doctrinæ ut propè omnes pos
 sent de dogmatibus disputare. Qui
 bus, quum ipsa in unum congrega
 tio audendi à se aliquid & statuenda
 addere videretur fiduciam, nihil
 men donarent, nihil præsumere,
 nihil sibi penitus arrogaret sed om
 animo

I

26

n

li

CA-

modis precaverent, ne aliquid po-
 teris traderent, quod ipsi à Patribus
 non accepissent : & non solum in
 presenti rem bene disponerent, verum
 etiam post futuris exempla præbe-
 rent, ut & ipsi scilicet sacratae vetu-
 statis dogmata colerent, profanae
 vero Novitatis adinventam damna-
 rent. Investi etiam sumus in Nesto-
 rianæ sceleratam presumptionem quod
 S. Scripturam se primum & solum
 intelligere, & omnes eos ignorasse
 putaret, quicumque ante se magiste-
 rii munere præditi divina eloquia
 tradavissent : universos scilicet Sa-
 cerdotes, universos Confessores &
 Martyres, quorum alii explanassent
 Dei legem : alii vero explanantibus
 consensissent, vel credidissent : to-
 tam postremo etiam, nunc errare
 & semper errasse adseveraret Eccle-
 siam, quæ, ut ipsi videbatur igna-
 ros, erroneosque doctores & sequuta
 esset & sequeretur.

*Geminam adiecit Apostolica sedis au-
 thoritatem ad profanas quasque no-
 vitates extinguendas.*

CAPUT XLIII.

QUÆ omnia licet cumulatè
 dequæ sufficerent ad profici-
 quasque novitates obruendas &
 tingendas, tamen ne quid
 tantæ plenitudini videretur, ad
 streum adjecimus geminam
 stolicæ sedis auctoritatem: unam
 licet S. Papæ Xysti, qui nunc Rom-
 nam Ecclesiam venerandus illustrat
 alteram præcessoris sui B. mem-
 Papæ Cælestini, quam, hic que-
 interponere necessarium judica-
 mus. Ait itaque Papa Xystus in
 stola, quam de causa Nestorii An-
 cheno misit Episcopo: Ergo in-
 quia sicut ait Apostolus, fides
 est, quæ evidenter obtinuit dic-
 da credamus, & tenenda credamus.
 Tandem illa tenenda, & credenda
 prosequitur, & ait: Nihil ultra
 quit, liceat Novitati, quia nihil
 convenit vetustati: Perspicua magis
 rem fides & credulitas, nulla
 permixtionè turbetur. Omnino
 postolicè: ut Majorum credulitas
 per-

CONT

perspicuitas
 as verò pro
 one descri-
 nus pari r
 enim in
 erdotibu
 oniventi
 entio des
 tes exurg
 inquit, ca
 roeamus
 tur hujusm
 habere pro
 aliquis for
 fut illi, q
 eum pro v
 cultatis pr
 edinvento
 tionem le
 quitur en
 ses est. i
 quidam
 erimina
 novitati
 mulatio
 inquit,

aspicuitatis lumine ornaret, novi-
tas verò profanitates cœni permix-
tione describeret. Sed & Papa Cœle-
stinus pari modo eademq; sententia:
in epistola, quam Gallorū
episcopis misit, arguens eorum
novitatem, quòd antiquam fidē
desertientes, profanas novi-
tates exurgere paterentur: Meritò,
inquit, causa nos respicit, si silentio
obeamus errorem. Ergo corripian-
tur huiusmodi, non sit iis liberum,
habere pro voluntate sermonē. Hic
aliquis fortasse addubitet, quinam
sunt illi, quos habere prohibeat libe-
rum pro voluntate sermonem: Ve-
terum prædicatores, an novitatis
adinventores. Ipse dicat. & dubita-
tionem legentium ipse dissolvat. Se-
quitur enim: Desinat, inquit, si ita
res est, id est, si ita est, ut apud me
quidam urbes & provincias vestras
criminantur, quod eas quibusdam
novitatibus consentire noxia dissi-
mulatione faciatis: desinat itaque,
inquit, si ita res est, incessere novitas
vetusta.

I

26

n
li

12

vetustatem. Ergo hæc fuit B. Celestini beata sententia, non ut ven-
 cessaret obruere novitatem: sed ut
 tius novitas desineret incessere
 tustatem. Quibus Apostolicis & Ca-
 tholicisq; decretis quisquis reb-
 tur, insultet primùm omnium
 est memoriæ S. Celestini, qui
 ut desineret incessere novitas
 statem: deinde irrideat desinere
 Xysti, qui censuit, ne ultra quid
 liceat Novitati, quia nihil addi
 venit vetustati: Sed & B. Cyrilli
 tuta contemnat, qui venerandi
 preoli zelū magna prædicatione
 davit, quòd antiquæ fidei dogma
 confirmari cuperet, novitas
 adinvēta damnari: Ephesinā quo-
 que Synodū, id est, totius pen-
 entis sanctorum episcoporum pro-
 cata proculeet: quibus divinitus
 placuit, nihil aliud posteris creden-
 dum decernere, nisi quod sacra-
 sibi que in Christo consentiens
 torum Patrum tenuisset antiqui-
 tas, quique etiam vociferantes
 accla-

acclamantes, vno ore. testificati
 sunt, has, esse omnium voces, hoc
 omnes optare, hoc omnes censere:
 ut sicut uniuersi ferè ante Nestoriũ
 heretici, contemnentes vetusta-
 tem, & asserentes novitatem, dam-
 nati forent, ita ipse quoque Nesto-
 rius auctor novitatis, & impugna-
 tor vetustatis condèneretur. Quo-
 rum sacrosancto & cœlestis gratiæ
 munere inspirata consensio cui di-
 splicet, quid aliud sequitur nisi ut
 profanitatem Nestorii adserat non
 iure damnatam? Ad extremum
 quoque uniuersam Christi Ecclesiam
 & Magistros ejus Apostolos & Pro-
 phetas, præcipueque tamen Apo-
 stolum Paulum velut quædam pur-
 gamenta contemnat: illam quod
 à Religione colendæ & excolendæ
 semel sibi traditæ fidei nunquam
 recesserit: O Timothee, depositum
 custodi, devitans profanas vo-
 cum novitates. Et item: Si quis vo-
 bis annūciaverit præterquam quod
 accepistis, anathema sit. Quod si
 neque.

neque apostolica definita-neque
ecclesiastica decreta temeraria
sunt quibus secundum sacrosanctam
universitatis & antiquitatis con-
sensionem cunctis semper haereticis
& ad extremum Pelagius, Celestius
us, & Nestorius, jure meritoque
damnati sunt, necesse est profecto
omnibus deinceps Catholicis, qui
se se ecclesiae matris legitimos filios
probare student, ut sanctae sancto-
rum Patrum fidei, adglutinentur
immoriatur, prophanas vero pro-
phanorum novitates detestentur
horrescant, insectentur, persequan-
tur. Haec sunt fere quae duobus Co-
monitoriis latius dillecta, aliquan-
to nunc brevius recapitulandi legi-
constricta sunt ut memoria mea
cui adminiculanda: ista confectio
reparetur, & prolixitatis fastidium
non obruatur.

FINIS.